

Pen

Pen ... že 4 léjta živén.

BRIGITA PERHAVEC,
MURSKA SOBOTA,
službeno zadolžena za
mladino in kulturo v
Mestni občini, zasebno
pa ena najinventivnejših
ustvarjalk tort v deželi.

Tokrat je
spekla jubilejni
Pén, vi pa ga
lahko gledate in
berete – tudi
25. marca, ko
naj bi izšel
naslednjič!

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
25. februarja,
1999,
47. številka

KJER SE DAVITA DVA...

VANEK

GEZA

Foto: NJ

...DŽOUŽI V FOTOGRAFIJO
PRISKAKLJA!

POGAJANJA S HRVAŠKO

FRBO NOVI UP SLO DIPLOMACIJE

Idemo stréjlat penale
za Hotizol!

Potem ko je bolj ali manj jasno, da "ping-pong" prvih "reketov" Slovenije in Hrvaške, FRLECA in GRANICA, ne bo dal (vsaj v regularnem času ne) zmagovalca pri določitvi meje med državama, je stvar vzel v svoje roke naš stalni sodelavec FRBO. Pogajalca z nasprotne strani sta s hrvaške zabavnoglasbene estrade (levo VLADIMIR KOČIŠ - ZEC, desno nekdanji član skupine NEKI TO VOLE VRUČE), zato je pričakovati, da bo dogovor kmalu sklenjen. FRBO je namreč znan po odličnem posluhu (na pamet in miže zapoje Zdravljico od začetka do konca in obratno), zato bo z estradniki lahko prepeval, poleg tega pa so vsi zagreti za najpomembnejšo postransko zadevo zemeljske okrogline - nogomet.

FRBO

PRAŠIČJA
KRIZA I.

3 x 14 = 42 LETNO

Brez združevanja
ni potomstva!

Nataliteta pada, tako med nami (ljudje) kot njimi (pujsi). K temu dodajmo, da je slovenski politični vrh pošteno oklestil "njihovo" ceno, tako da je vse več uvoza tujih svinj. Kmetje bentijo in grozijo z generalnim štrajkom, pa se zdi, da onim v Ljubljani to sploh ni mar. Ali še huje: da komaj čakajo propad SLO kmeta.

Zato skušajte slediti svetlim zgledom kot je oni TEREZIJE in ANTONA FAJFARJA iz ZBIGOVCÉV PRI GORNJI RADGONI. Premoreta štiri plemenske svinje, od katerih je vsaka 4-krat letno noseča in praviloma spravi na svet do 14 mladičev. Ko bi samo del (morda petina) svinjske (re)produktivnosti zajel tudi nas.

EKEC

IŠTENEM,
IŠTENEMLENDVAI
ZENEI ÉLET

NAJ glasbena skupina HALICANIUM, ki že več let velja za ekskluzivnega zabavljača v lendavskem hotelu Lipa, obenem pa ansambel vodi na dvojezični (ne dvoglasni!) glasbeni sceni, se je odločila za obisk. Dve tretjini Halicanuma, brata BAZSIK, ROBERT in FERI, sta tokrat brez svojega bossa Branka Koša, nazdravila pri nekdanjem članu, vokalnemu solistu ROBERTU HORVATU. Pa ne samo njemu (na fotografiji je lepo vidna njegova kravata), pač pa tudi mojemu stru zvoka na lendavskem MMR-ju ŠTEFANU BENCIKU in BOGLARKI, ki je blizu srcu enemu od Halicaniumovcev. Da ne bo pomote: Bazsika je za Pentute izjavil, da zgolj preskuša, kakšna je bližina ženske. Priče trdijo, da je od nastanka fotografije še vedno ves vročičen in na ta način pridno varčuje pri kurjavi.

API

Vej mi pa
naslof prevedi!

ŠEPETANJA (BREZ KRIKOV)

Misliš čist'
resno,
Marjan?ŽUPAN
NASMEJAL
DRŽAVNO
URADNICO

Novi župan nove komune DOBROVNIK MARJAN KARDINAR je znan po duhovitih dovtipih, ki spravijo v dobro voljo ne le njega, pač pa tudi okolico. Pentute ne vedo, kako je spravil v smeh državno sekretarko v slovenskem Ministrstvu za šolstvo in šport TEO VALENCIČ, vsekakor pa mu je to uspelo med tako pomembnim dogodkom kot je bila dobrovniška razprava o novostih v šolstvu.

JOG

PRAŠIČJA
KRIZA II.SMRKOLJ SMRKA
ZA PUJSI
V PUCONSKI CERKVIOče naš, ki si v nebesih,
povej poceni svinjski uvoz...

foto: NJ

Očitno kmetijskem ministru CIRILU SMRKOLJU tudi obisk v puconski cerkvi ni kaj prida pomagal, da bi uspel zaščititi slovenske kmete. Predvsem tiste, ki se ukvarjajo s prodajo prašičev. Poceni uvoz je neustojljiva konkurenca, pogled navzgor v hramu svetosti pa bi morda moral zamenjati pogled proti ministrski mu predsedniku Janezu D.

GeGRA

UREDNIK MURSKEGA VALA DAL ODPOVED

SAJ NI
RES,
PA JE!

Ljudje smo zaposleni večinoma zato, da preživimo. Sebe in družino. Urednik Murskega vala MARJAN DORA ni izjema. Tudi zato se je tutarsko zvedelo, da več ne bo opravljal pomembnih nalog na tem delovnem mestu. Denarja namreč več ne potrebuje, saj je pred kratkim zaslužil nič več in nič manj kot 10 milijonov DEM. Glejte priloženo dokumentacijo in se čudite. A ne bodite škodljivi, morda sreča že jutri čaka prav VAS!

POMANJKLJIVOSTI KJE JE TRETJA?

Ljudska pravi: "Tri riti skup' zašiti, to lušno mora biti!" ACI se je potrudil in po domači deželi iskal zadnjični trojček. Žal ga ni našel, zato se morate zadovoljiti z dvema. Nista sicer tako popolni kot bi bilo ljudsko število, pa vendar upamo, da bo za ilustracijo (po)pustnega razpoloženja tudi to dovolj... foto: ACI

PAPARAZZI NE MIRUJEJO

NOVINARKA (PRIpravNICA) VIDA IN NOVINAR (PESNIK) MILAN

(Relativno) nova sodelavca v Žuti kuči, MV pripravnica Vida TOS in urednik kulturnih strani Vestnika, sicer pesnik Milan VINCETIČ, sta par. Kakšen, je težko reči, vsekakor pa dve osebi različnega spola na isti fotografiji lahko označimo za par. Pentute pa si že zato, ker so tute, lahko privoščijo špekulacijo: Milanu bi mlado ženo gotovo zavidali, po drugi strani pa bi bil deležen novega pesniškega navdiha in dodatnega poguma, da bi se resneje lotil tudi pisanja leposlovja. Pustimo času čas!

GeGRA

FUZZBAL

FABI CIPOT ZMAGUJE NA CELI FRONTI

Potem ko se je moral sprijazniti z izolacijo na nogometnih popotovanjih, saj ga soigralci običajno ignorirajo zaradi rockerske glasbe, ki jo posluša, je FABIJAN CIPOT - FABI, novopečeni reprezentant Slovenije iz vrst soboških črnobelih, dvakrat zmagal. Prvič zavoljo poziva žogobrcarskega državnega selektorja KATANCA na turnir v arabski Oman, kjer je igral za Slovenijo, drugič pa, ker

je nepoškodovan zdržal (na nogah!) do zgodnje

ga jutra na enem najnapornejših "turnirjev": gre za prireditev BUJTA REPA, ki jo vsako leto v Ljubljani prirejajo naše gore listi - študenti.

Na fotografiji (avtor ACI) je FABI s prijateljicami svoje prijateljice. Da bi se zanj lahko končalo tudi bolj klavrno, priča drugi posnetek (avtor SP). Trener MURE JOŽE KAROLI - ŠOSO je torej lahko pomirjen, najuspešnejši iz Murine generacije mladinskih državnih prvakov se dobro znajde tudi, če je na veselici!

Ajči,
Bumbajči...

TELO ŽENSKI AKT NA PLATNO

Uvodnapis: V gostišču Ajda na Čankovi je bilo tudi lani nastavnik iz Murske Sobote in Arec se je predstavil z akti, nastavljal Berltalanci, Arec, in še in letos nadaljuje z nastavo likovnikov, nastava od aktov potretov domačin Bratzberger pre taval domačo Čankovo nekoč. Telo ženski akt na platno. Nastave letos nadaljujejo. frku

KOMpenTAR

Veliko se v zadnjem času srečujem z razpravami o romski problematiki. Eden od razlogov za to je nedvomno oddaja Romskih 60 minut, ki jih že peto leto pripravljamo in predvajamo na Murskem valu ob petkih popoldne. In ker smo praktično edini slovenski medij, ki se tako redno in toliko časa ukvarja s to problematiko, nas pozivajo na različna srečanja, kjer se govori o Romih, še posebej o Romih v medijih.

Na zadnjih dveh, v Sofiji in Ohridu, lani jeseni in letos v februarju, smo se zbrali, da bi govorili o isti problematiki, vendar dve povsem različni sestavi. Pravzaprav sem bil edini, ki sem po naključju sodeloval na obeh shodih. Na prvem smo namreč modrovali o tem, kaj in kako početi z romskimi mediji ali mediji za Rome sami "gadže". Pri nas v Prekmurju nas Nerome oni kličejo za pavre. Povsod po Evropi, v romščini, smo gadže. Počeli smo namreč natanko tisto, kar je bilo na Ohridu, kjer se je zbralo okoli 100 romskih novinarjev, urednikov in publicistov iz 21 evropskih držav, najbolj postavljeno pod vprašaj. Da se o njih, njihovih medijih in pisanju o Romih, pogovarjamo tisti, po čigar žilah ne teče romska kri. Ki ne vemo, kaj pomeni živeti v romskem naselju, kaj so običaji, kaj tradicija, ki ne poznamo njihovega jezika.

Če postavimo ob rob povsem romantično željo beograjskega Roma, magistra Dragoljuba Ackovića, da

ZAKAJ ROMI

NOČEJO BITI CIGANI?

bi Romi probleme s svojimi mediji pa ne le z njimi lahko rešili le, če bi se vsi skupaj lahko naselili v lastni državi, pa ostane njihova resna tožba, da jih neromski mediji v vseh državah, kjer živijo, obravnavajo izrazito negativistično. Rom je kradel, Rom je tihotapil, Rom je nepridiprav.

No ja, jaz kot gadžo nisem prav razumel, da so se pritoževali, da jih, Rome, pozitivno omenjajo le kot zabavljace, mužikaše, pevce. In sem jih vprašal, ker smo bili ravno v Makedoniji: "Po kom vas pa, makedonske Rome pozna ves svet, če ne po Esmi Redžepovi!"

Zadnji večer je Esma gostovala na romskem medijskem forumu. To je treba doživeti: Vsi evropski Romi so se postavili v vrsto, ko je prišla v hotel. Vsakdo ji je poljubil roko, se ji globoko priklonil in s strahospoštovanjem prepustil mesto naslednjemu v vrsti. Esma je nesporna kraljica. Ne le romske glasbe, ampak Romov v Evropi nasploh. Zato se nisem strinjal z njimi, ko so rekli, da jim priznavajo le te sposobnosti. Tudi sami bi jih morali še bolj poudarjati.

In še besedica o tem, zakaj evropski Romi ne sprejemajo oznake cigan. Poliglot, profesor na pariški univerzi in najboljši evropski poznavalec vseh vrst romskih dialektov Marcel Courthiades: "V indijskih jezikih, iz katerih romščina izvira, je cigan beseda, ki označuje sužnja, ne Roma. Zato se tudi ne strinjam z nekaterimi umetniki, ki javno izjavljajo, da so cigani, ne Romi. Če hočejo biti cigani, naj to bodo, vendar naj ostalih Romov ne mešajo v to."

MARJAN DORA

NAMESTO
POMLADI

SNEŽAKI OBNORELI

Največ dela je bilo gotovo s pivcem piva in njegovo sneženo novogradnjo, ki je nastala pri ŠKAFARJEVIH v ODRANCIH...

Vedno, ko zapade, ga izkoristimo za to in ono. Sneg namreč. Med drugim tudi za gradnjo. Včasih je bil vrhunec zimske umetnosti klasični snežak, zdaj so se jim pridružili mnogi drugi liki, tudi zgradbe. Tokrat so na pobudo Murskega vala oblikovali sneg v soboških osemletkah in vrtcih ter številni posamezniki. Preveč, da bi jih vse našli, a prav vsak si zasluži pohvalo za trud v mrzlem snegu, ki se je stežka sprijemal in je bilo zato delo še težje. Pa vendar naj omenimo najuspešnejše ustvarjalce: Marjan CIPOT iz MS, Nuša FORJANIČ iz Černelavcev, KOROŠČEVI iz MS, VARGOVI iz Dobrovnika in Goran ŠKAFAR iz Odrancev. Njim ob bok pa velja postaviti vse malčke iz nižjih razredov osnovnih šol in vrtcev. Bravo!

Bojan P., Nataša P. in Jure Z.

8-letni DEJVID in leto mlajša TAMARA MARIČ iz Odrancev zatrujeta, da svojega ljubljence ne data nikomur - razen morda toplemu soncu...

Komisiji je bil najbolj všeč tale dvojec. Je (bil) v dvorišču CIPOTOVIH v Ulici Matije Gubca v SOBOTI.

Rekorder po višini in masi snega je VARGOV velikan iz DOBROVNIKA. Baje ga je pomagal delati tudi vilicar!

V DOBROVNIKU živi posebež RINGO. To pa je njegova belo upodobljena družina.

PANONCE

Tako si družino predstavljajo četrtošolci prve soboške osemletke. Pa vi?

Malčki iz vrta SLONČEK v MS so nas dočakali šele, ko se je polovica od 50 miniaturnih snežakov, kolikor so jih napravili, že stalila. Spomin pa le ostaja!

Šestošolci OŠ III so izkoristili delo tistih, ki so sneg porinili s parkirišča na kup. Oblikovali so sneženega črva (zmaja), pri glavi katerega so pozirali.

Pravi srčki so v vrtcu GOZDIČEK. Tistega iz snega pa so prebarvali kar s temperami.

IV. osnovna šola s prilagojenim programom je tokrat presenetila s pravo artovsko predstavo. Njihovo delo sodi že v sfero ekspresionizma...

Brigita Perhavec, Sobočanka, je atraktivna ženska, ki jo opaziš, tudi če je ne poznaš. Vedno je urejena in posebej všečna, ko si kot piko na i nadene še klobuček. Je močna osebnost, ki izžareva in prekipi pozitivno energijo in kot viroza osvaja s svojim nasmehom. Nič na tem svetu se ji ne zdi pretežko narediti, pa naj je to v službi na mestni občini v Murski Soboti, kjer je strokovna sodelavka za kulturo in mladino, v štiričlanski družini ali pri hobiju, ki ji ga na prvi pogled prav nihče ne pripiše. »To da počne Brigita, Perhavicova Brigita ... nemogoče ...« Ona pa res z veseljem peče torte, čisto posebne in samo za izredne prilike. PEN-u jo je spekla za 4. rojstni dan. Če bi jo predčasno upokojili, kot so policiste, bi zagotovo takole za dodatni zaslužek k pokojnini pekla torte...

Penov jubilej

21 JAJČK ZA LETO

»Priateljica Cvetka, ki je plesala pri belinski folklori, mi je na telovadbi vedno pripovedovala o svojih tortah. Vedno sem si mislila, da pretrava, da kaj takega preprosto ni mogoče narediti. S slikami me je prepričala in v meni zbudila veliko željo, da tudi sama poskusim. Zaupala sem ji to željo in ob njeni pomoči ustvarila svojo prvo torto - tovornjak. Ko sem bila krstna botra, sem na slavlje s ponosom prinesla svoj naslednji unikat - otroka v zibelki, svaka sem presenetila z rešilcem, ki je čisto zares tulil ... Velika večina mojih stvaritev je dokumentirana v albumu, ki ga mora vsak pogledati. Posebej, če smo na sindikalnem izletu ...

PEN je družinsko delo: Nejc (starejši sin) je narisal skico za sekirico, mož Andrej je razporedil položaj korenin in določil zunanji videz, Drejc (mlajši sin) je lizal prste, na koncu pa je vse skupaj pohvalila Brigitina mama Helena, ki je prišla na obisk posebej dobro razpoložena. Dan prej je na Vestnikovem dnevu dobila gorsko kolo, v sredini oddaji Mursko-morski val na Murskem valu pa dopust na Jadranu.

Poslej bo v Bigitini fotodokumentaciji tudi »pen«, ustvarjen za 4. rojstni dan Vestnikovega mesečnika. Takole po ovinkih smo zvedeli, da nam pripravlja presenečenje, pa smo fotoreporterki Nataši naložili, da to preveri. Ujela jo je sredi dela, kar je dokumentirano na današnji naslovnici, potem pa je nismo več motili do trenutka, ko je »rezultat« čaka lep na hladnem v domači kleti.

Recept za Penovo torto:
Potrebujete 84 jajčkov, 1100 gramov orehov, 100 gramov mandelnov, 2600 gramov sladkorja, 800 gramov masla, 900 gramov čokolade, 1,5 decilitra ruma in nekaj žličk kave. Maso zmešate, spečete, potem pa začnete ustvarjati. Na koncu iz mase za medenjake oblikujete gobice in sekirico, napišete slogan »Pen že štiri leta živen« in se fotografirate za album ...

Potem skupaj s Penovo trojko (Bojan je bil ta večer opravičeno odsoten), upihneš štiri svečke in torta čaka samo še na to, da jo s slastjo pojejo.

Pojedina je bila naslednji dan v Žuti kuči in prvi kos, ki smo ga odrezali natančno po Brigitinih navodilih, je pripadel Bojanu. Po dveh urah so bile na pladnju samo še drobtine. Po Brigitinih standardih je bila to torta za 80 ljudi (tehtala je 7 kilogramov), pojedlo pa jo je 30. Škoda, da je avtorica in njeni niso mogli poskusiti. Navsezgodaj so namreč odšli na smučanje.

BILA JE RES DOBRA.

Janez Mataj v Srednji Bistrici na kraju, kjer je 1943. leta strmoglavil madžarski lovec. Narava je poskrbela, da je kraj »zločina« prerasel grm.

Takšno, kot če ga gledaš od spodaj, samo bolj svetlo. Letel sem na manjših in večjih višinah, najvišje pa na štiri tisoč metrih. To je čudovit občutek, ki se ga z besedami težko opiše. V začetku me je bilo seveda strah, mislim predvsem na moj prvi skok s padalom, potem pa ...

Poleg tega ste se zanimali tudi za zgodovino letalstva. Od kod to zanimanje?

Nasploh me zanima zgodovina, ne samo letalska. Najbolj pa me zanimajo ljudje iz Prekmurja, ki so ustvarjali, ne boste verjeli, tudi svetovno zgodovino letalstva.

Če bi mi imeli svoje letalstvo, bi bili v zgodovinskih knjigah zapisani kot prekmurški letalski asi, kajne?

Točno tako. Naši fantje so služili predvsem v tujih vojskah, v mislih imam seveda madžarske letalske sile iz prve ali druge vojne, o čemer sem že precej pisal tudi na straneh Vestnika, v Nepujsagu in v letalski reviji Krila.

Boste to zgodovino naših vrlih letalcev izdali v knjigi?

Če bo šlo vse po sreči, bo knjiga s to tematiko izšla že letos. Zelo me veseli, da se tudi naša domača založba zanima za izdajo.

Ali so Prekmurci kaj slabši letalci od Štajercev ali Kranjcev?

Ne, ne, pilot je vsak dober. Ni pomembna narodnost, ampak človek!

Kako je pilotu v zraku? Dandanes skoraj več ne gleda skozi okno, temveč v monitorje. Kako je bilo v vaših časih?

Ko sem jaz začel leteti, so bili še pionirski časi letenja, a ne v smislu bratov Wright ali Edvarda Rusjana. Takrat je bil človek v zraku še bolj odvisen od sebe. Sedaj je letenje bolj preprosto kot pred leti, a užitek letenja je ostal enak.

Se je dogajalo več nesreč kot danes?

Logično, saj motorji še niso bili tako popolni.

Ali se lahko rešiš z dvomotornim letalom, če eden odpove?

Seveda se da pristati, če je le primeren teren.

Ali vas je kdaj zamikalo, da bi šli med profesionalne pilote, morda med potniške?

Po prihodu iz vojske sem imel priložnost, da bi šel na višjo letalsko šolo v Zagreb in se potem zaposlil pri JAT-u. Bil sem že na dobri poti, a na žalost, v narekovaju, sem takrat spoznal sedanjo sooprogo in iz moje letalske kariere ni bilo nič.

Torej vas je ona prizemljila, zato ste se bolj posvetili zgodovini letalstva. Ali morda veste, kdaj se je nad Prekmurjem prvič pojavilo letalo?

Najbolj me je impresioniralo, da smo dali Prek-

murci prvega šolanega letalca že 1914. leta, in sicer Štefana Hozjana iz Brezovice pri Veliki Polani, ki je bil tudi eden največjih letalskih asov, o katerem so pisali celo v ameriških strokovnih revijah, so pa podatki o njem tudi na internetu.

Madžarski častnik februarja 1944 pred sestreljenim zavezniškim liberatorjem B-24 z oznako 8604; bombnik je odvrzel nekaj bomb nad Goričkim, častnik, ki se postavlja pred njim, pa naj bi ga sklatil z neba.

V drugi svetovni vojni so nas »obiskovala« in se mnogokrat tudi trdo prizemljila zavezniška letala!

Prvo nemško letalo se je pri nas pojavilo z vstopom nemških sil pri Gederovcih, in sicer že navsezgodaj 6. aprila '41. Najprej so priletela izvidniška letala, ki so preletavala območje od Gederovec do Radgone in se preusmerila proti Šentilju. Za njimi so prišla madžarska patrolna letala. Prvo madžarsko letalo pa so zavezniški sestrelili '43. leta.

Kaj pa »rijadoni«?

2. novembra '43. leta je velika skupina skoraj sto devetintridesetih zavezniških liberatorjev in letečih trdnjav B-17 prekrila soboško nebo, zato so razglasili »rijadom«, doslej največji zračni alarm. A Sobota takrat ni bilo pomembna stra-

KAKŠNE BARVE JE NEBO

Sobočan in ponosen Prekmurec Janez Mataj se je že v mladosti zapisal letalstvu, vendar ni začel kot prosluli Ikar, temveč kot modelar in tudi vojaški padalec - Nekaj zgodb iz njegovega še neobjavljenega romana s pomenljivim naslovom Obrni plašč, v katerem se bodo spoznali tudi nekateri Sobočani, smo na straneh Pena že prebirali - Prvo, kar sem ga vprašal, ko sem se mudil pri njem, jaz, ki sem preživel že nekaj »strahov pred letenjem«, je bilo, kakšne barve je nebo, če si zgoraj ...

Klepet z enim od najmlajših motornih letalcev v socialistični Jugoslaviji

teška točka, zato, hvalabogu, ni prišlo do bombardiranja.

Kako pa so sprejeli Prekmurci sestreljene pilote?

Kakor kje. Naj povem tudi to, da so enemu od sestreljenih pilotov nad Martinjem zaradi prstana odrezali prst. To lahko potrdim s pričami. V Soboti pa so enega pilota, ki mu je zgorlo padalo, kratko malo sezuli. Tako je pač bilo.

Od kod vam vsi ti podatki?

Ja, ja, prebrskal sem mnogo papirjev, bil v vojnem muzeju in arhivu v Budimpešti pa tudi po internetu brskam. Seveda pa je mnogo priče še živih in prav njihove izpovedi so veliko prispevale k moji knjigi.

Pa tudi romanu?

O tem raje drugič. Ne, ne, ne bo govoril le o letalih. Naslov bo Obrni plašč. Kaj je za naslovom, pa si lahko vsakdo predstavlja, kajne?

Milan Vincetič

Janez Mataj na letališču v Lescah julija 1958 kot gojenec 1. internata motornega letenja, ki ga je organizirala Letalska zveza Slovenije. Letala Aero-2, na katerih so se šolali gojenci, so bila iz sestava jugoslovanskega vojnega letalstva in so bila namenjena za šolanje in vadbo pilotov.

Feri
Lainšček

SMISEL ZA POEZIJO

Na vprašanje, ali veste, katero obletnico v zvezi s Francetom Prešernom praznujemo letos, je v anketi časopisa Delo te dni kar 72,9 odstotka vprašanih odgovorilo, da nimajo pojma. 61,4 odstotka anketiranih ni vedelo povedati niti, kje je pesnik pokopan. Dobra tretjina je tudi priznala, da ne zna recitirati nobene njegove pesmi, 39 odstotkov pa jih zna zgolj Zdravljico, ker je pač v zadnjem času oglaševana tudi kot besedilo državne himne. Z malce hudomušja bi torej lahko rekli, da je velika večina državljanov tudi letos povsem nezasluženo užila kulturni praznik kot dela prost dan, ali pač, da bi jih bilo namesto v polenjujoče domače fotelje ta dan pametneje poslati nazaj v šolske klopi.

Podatki, ki so neprimerno bolj katastrofalni, kot bi še tak poznavalec slovenskih razmerij lahko predvideval, seveda ne govorijo zgolj o odnosu do Prešerna. Iz njih se namreč najverjetneje bere, da vedo Slovenci o svojih drugih pesnikih ali pač o narodovi pesniški zakladnici samo še manj. Obenem pa pri vsej zadevi seveda ne gre zgolj za pesnike, temveč za dejstvo, da torej to živijo ljudje, ki si s poezijo ne vedo kaj začeti in si z njo tudi ne znajo pomagati. Občutki lepega, ki so shranjeni v njej, jim ostajajo tuji. Pesniške podobe in razlage sveta so jim nerazumljive in se jim zato najverjetneje zdijo celo nesmiselne. Rahločutje, ki ga med vsemi umetnostmi morda še najbolj goji poezija, tako tod ni vrednota, temveč nadloga. In ali je zdaj res tako zelo drzno reči, da je kakovost medčloveških odnosov med Slovenci v splošnem vse revnejša tudi zaradi tega, ker izgubljajo smisel za poezijo?

Edino pesniško besedje, ki ga večina še lahko prenese v večjih količinah, so besedila v slovenski zabavni in narodnozabavni glasbi. Iz etra v ušesa se tako dan za dnem točijo neznosne količine nadomestkov poetičnega, ki so v svojem pretežnem delu osladne, patetične, butaste, okorne in grde. Iz njih se zlahka razbirata okus in estetski čut izvajalcev glasbenih urednikov in kajpada poslušalstva, razvidni pa so seveda tudi miselni horizonti. Ob verzih v tem znamenitem podalpskem stilu, kot je recimo »na oknu je sedela in zrla v zimski čar, je prišel mlad gasilec, ki je prinesel koledar«, se sicer človek sprva le pomilovalno nasmehne, nato pa kaj kmalu dojame, da bo imel z udeleženci tega poneumljajočega tokokroga lahko že naslednji hip tudi opravek.

In ali je res tako drzno zatrditi, da gre pri ugotavljanju razmerja med poezijo in nadomestki pravzaprav lahko že tudi za diagnozo splošnega stanja v družbi?

Evropska
unija

Na Gajevi ulici so se vrtnčile snežinke – zima je še enkrat pokazala, da valentinovo ni samo dan ljubezni, marveč tudi zimski dan. Drago je bil do konca nerazpoložen: s čim presenetiti hčerko, kaj kupiti ženi pa še taščo bi moral razveseliti s kakšno malenkostjo. Ves čas je bentil, kako nima denarja, v bistvu pa ni šlo za denar, marveč za izbiro daril. Ne samo denar, tudi čas si je moral vzeti. A po takšnem slabem vremenu mu še na misel ni prišlo, da bi se drenjal na Dolcu, pri ključnih »štandih« v Bogovičevi ulici ...

– Na ves svet sem jezen, je spravil iz sebe, pil čaj in kadil. Ta svet se je zožil na pojem domovine.

– Sem bral: med Hrvaško in Slovenijo so ostala samo štiri nerešena vprašanja.

– To ve vsak siromak: dolgovi nekdanje zagrebške podružnice Ljubljanske banke, jedrska elektrarna Krško, lastniški odnosi in meje.

– Pisci slovenskih grafitov so vam ponudili zamenjavo: ponujajo Piranski zaliv, želijo pa uspešno smučarko Janico Kostelić. To je sicer dokaj tvegana zamenjava, morje je namreč večno, športni uspeh pa negotov ...

– Nikar ne skrbi, me je prepričeval Drago, verjamem vanjo. Poleg tega pa ima komaj sedemnajst let ...

– Kot nekoč Brigitte Bardot.

Mrko me je pogledal. Ni mu šlo v glavo, zakaj sem jo omenil. Nekoč, v študentskih časih smo njene slike lepili v študentskih domovih, z izjemo mojega prijatelja Joca, ki je dajal prednost Marini Vlady ... Spomin me je zanesel med snežinke, ki se niso v teh letih prav nič spremenile: še vedno so bile bele, mokre in romantične.

– Tudi ona je popizdila. Na Balkanu je vojna, Srbi trebiyo Albance, kot da so beli tulipani, ona pa se je odločila braniti slovenske volkove.

– Pač daje prednost živalskemu svetu, namesto človeštvu.

– Še več: Slovencem je zagrozila z mednarodnim škandalom, če bodo dopustili odstrel petih volkov, ki napadajo in divjajo na Primorskem.

– Vidiš, ni je države, ki ji ne bi grozili Američani Srbom, Srbi Albancem, Francozinja Slovencem ...

– ... Slovenci Hrvatom ...

– Oho! Od kod pa se ti je utrnila ta misel? Aha, že vem. To ni slovensko-hrvaški spor, prej medžimursko-prekmurški. Hrvati so zahtevali globo za Prekmurce, ki so ob Muri kopali pesek, Slovenci so potem odpustili nekaj hrvaških delavcev ...

– Tako se začne: iz majhne pizdarije, netolerance. Potem so Hrvati molili v cerkvi za sneg in Slovenijo je čez noč zasulo. Zdaj bodo Slovenci molili, da bi se sneg čimprej stopil, napolnil rečna korita in poplaval Hrvaško ...

Spogledala sva se: pretiravanje je kot pokvarjena domišljija. Zlaganje političnih lego kock ... Mimo bifeja je prišantal Jure. Šal, kapa, v beli papir zavito nekaj, kar je bilo podobno umetniški sliki. Potrkala sva po steklu. Jure je stopil iz snežnega meteža pod kap. Obsula sva ga z vprašanji o zdravju, psu, sestri, poslu – in slednjič o nečem, kar je bilo zavito v papir.

– Ni Čiličev amaterski portret pokojnega ministra vojske in obrambe Gojka Suška, se je opravičeval »sneženi človek« in steval s sebe snežinke in sumljive obtožbe.

Drago ga je pomilovalno pogledal.

– Zato si bil dva meseca bolan, v bistvu

pa si risal portrete političnih funkcionarjev. Prodati na dražbi takšno sliko za 350.000 nemških mark!

– To je samo dokaz, da je naša država v vseh pogledih amaterska.

– Ne, to je dokaz, da imajo edino Hercegovci denar.

– Pustita me do besede: to je slika peva Arsena Dedića. Znani pevci so prav tako kot Hercegovci pripravili avkcijo svojih slik, da bi z dobičkom podprli glasbenike v stiski.

– In stiska je ostala.

– Točno. Fantje niso prodali niti ene slike. Ne Arsen ne Zvonko Špišić niti Davor Gobec. Slednji se je sicer »bahal«, kako je prodal svojo sliko »Nebotičnik« za 35.000 mark, eno desetino denarja za sliko Gojka Suška ...

Natakar je pobaral Jureta, kaj bo spil. Nekdanji išiatik se je odločil za kuhano vino. In še preden je dobil naročeno pijačo, je že povedal šalo.

– Ali vesta, da so Nemci že pred vojno izdelali tableto za potenco, viagro? Vendar je vplivala na napačen ud – vsem se je dvigovala desna roka namesto ... No, ja, nasprotno od trdih stvari so pač tudi mehke. A vidva vesta, da imamo Hrvati najbolj »mehko« državno mejo?! Kaj mislita, koliko mejnih prehodov imamo z vzhodnimi »brati«, pravoslavci in muslimani?

– Mislim, da jih je imela Hrvaška republika pred vojno sedemnajst.

– Točno. Toda zdaj jih imamo sedeminoesdeset! – Jure je številko poudaril, kot da bi nama odkril šifro kralja Aleksandra v švicarski banki.

– Ali vesta, kaj to pomeni? Štiri izmene s po štirimi policisti plus štirje administratorji. To je skupaj skoraj tri tisoč ljudi, da o zamenjavah ne govorim.

– Verjetno veš, da hodijo Hrvati čez

biti s Hillary, marveč z Monico Lewinsky.

Zasmejali smo se. Dan je postal takoj prijetnejši. A ga je Jure brž postavil na blatna, spolzka tla.

– Tvoji Slovenci so objavili anketo o priljubljenosti sosedov. Veš, da smo Hrvati na zadnjem mestu. Pred nami so Italijani, ki so vas preganjali, uvajali svoj jezik v šole, streljali v Gramozni jami. Pred Madžari, ki so prav tako uvajali svoj jezik in obesili prekmurske komuniste, pa tudi Avstrijci so vas pošiljali na rusko fronto, samo mi, Hrvati, smo vas med vojno sprejeli pod strehe, vam izgnancem dali kruh. Hrvati na vas nikoli nismo vrgli niti kamna ...

– Tudi mi ne na vas.

– Vendar ste kopali, grabili kamenje na naših tleh – je dodal Drago in se zapletel v politično debato.

– Pod Turki smo se borili z ramo ob rami proti Turkom, sodelovali v kmečkih puntih.

– Saj ne gre za to. Takšne ankete so absurde. To je tako, kot da bi jaz tebe vprašal, seveda, če bi bil otrok, koga imaš raje, mamó ali očeta.

– Mamó.

– Zakaj? sta me oba naenkrat vprašala, kajti podrl sem jima koncept pogovora.

– Ker je živa.

– Saj ne gre za to. Jaz sem proti anketam. Saj ni dobro kar naprej spraševati. En idiot lahko vpraša več, kot mu lahko odgovori sto modrijanov.

Drago se je nasmehnil.

– A je to res Dedićeva slika?

– Smo rekli, brez vprašanj. To je moj avtoportret. Postal sem urednik in slika bo visela nad mojo glavo.

– Moderno: nekaterim visijo portreti, tebi bo avtoportret.

– To je neodialektika. To je pot v Evro-

mejo k muslimanom in Srbom kupovat kruh, ker je tam mnogo cenejši. Hrvaški organi so omejili uvoz samo na eno šruco kruha, pa so se ljudje znašli. Muslimani so začeli peči petkilogramske šruce. Hrvaški cariniki pizdijo, toda šruca je šruca ...

– Balkanski človek se je vedno znašel. Ker je duhovit.

– Gledal sem Huseinov pogreb. Ženske niso smele v mimohod. Vaš Kučan pa je imel ob sebi žensko.

– Seveda. Prevajalko. Niso je tretirali kot žensko, marveč kot »orodje«.

– To pomeni, da tudi Clinton ne bi smel

po. Bodi boljši od drugih. Tega se nista spomnila ne Tudman ne Kučan.

– Vidiš, sem se obrnil k Dragu, za valentinovo bi lahko naredil portrete svoje hčerke, žene in tašče. In jih obesil po stanovanju.

– Veš, v kaj si dregnil? V idiolatrijo. Ta pa vodi v kaos.

Obmolknili smo. Sneg pa je padal: po Tudmanovem Velikem Trgovišču in Kučanovem Goričkem in širše. In zabrisal meje. Državne in drugačne.

Ambulanta v lenarški gostilni

Strastno je kadila cigare

V bližini Kapralovega gradiča na Velki v Slovenskih goricah je živela Ana Šteflič, ki se je okoli pol stoletja ukvarjala z domačim zdravilstvom. Umrli je med drugo svetovno vojno v avstrijskem Cmureku. Le najstarejši prebivalci Slovenskih goric se še spominjajo, med tukajšnjimi ljudmi nekoč izjemno priljubljene ženice, ki je med pogovorom z bolniki strastno kadila debelo cigaro in pila slivovko...

Šteflička je bila zaradi svoje spretnosti, zvitosti, dobro namazanega jezika in priljubljenosti, trn v peti poklicnih zdravnikov. Pogosto so jo ovadili žandarjem in marsikateri teden je prečemela v nekdanjem lenarškem sodnijskem zaporu.

Bolniki so jo čakali pred zaporom

Dogajalo se je, da so se bolniki v lenarškem zaporu večkrat pozanimali, kdaj bo njihova ljudske zdravnice izpuščena. Na dan njene prostosti so se zbrali na trgu sredi naselja in jo pospremili v gostilno Pri lectarju. Gostilničar ji je z veseljem dodelil posebno gostinsko sobo, kjer je imela za-

Zvižčam z živalsko vodo ni nasedla

Bolniki so morali prinašati zališčarki svojo vodo, katero je zaverovano opazovala in na podlagi njene barve, gostote, določila vrsto bolezni in je predpisala zdravila. In dogajalo se je, da so jo skušali nekateri prelisčiti oziroma se prepričati, če se »zdravnica« le dela ali se na oceno vode dejansko spozna. Nastavljali so ji past z vodo od krav, konj ali prašičev. Prevaro je hitro ugotovila, čeprav je bila pogosto »v rožicah« zaradi krepih požirkov slivovke na prazen želodec. Prinašalcem vode živalskega izvora je izpela nekaj dobronamernih lekcij, in potem je imela s podtikanjem nekaj časa mir.

Z bolniki ni delala v rokavicah oziroma ni ovinkarila z opisom njihovih bolezni. Glasno in jasno jim je povedala ali lahko računajo na popolno ali le na delno ozdravitev.

Delala brezplačno

Zdravniški nasveti Ane Šteflič so bili zastoj. Za njena zdravila pa je bilo potrebno odriniti toliko denarja, kolikor je imela stroškov z njihovo pripravo ali nakupi. Zdravilnih zelišč ni nabirala v celoti sama. Revnejši kmečki ljudje so ji »storitve« plačevali tudi z žganjem, hrano... Naokrog je hodila skromno oblečena.

Zanimiv Valvasorjev podatek

Kljub relativno nezdravemu življenju je ljudske zdravnice dočakala 88 let. In ko smo že pri dolgem življenju, si preberimo, kaj je o tem zabeležil pred več kot 300 leti Valvasor:

»Ko so pisali 1444 je v Medvodah ob Savi; dve milji od Ljubljane, umrl za katarjem kmet z imenom Peter Labing, ko je živel sto sedemintrideset let. Da gre kdo v grob s sto leti, ni na Kranjskem nič nenavadnega; ne mine leto, da ne bi zaključil življenja kak stoletnik...«

In zanimivo je dejstvo, da se naši predniki niso pogosto podajali k zdravniku. »...tudi ga ne bo klical, pa naj mu je smrt že na ustnih, zakaj večina kmetov se sama zdravi in navadno ne slabo, ker prav dobro poznajo zelišča in korenine. Mnogi so tudi dobri ranocelniki; imenitno pozdravijo vsako zlomljeno nogo, in sicer le s starim kolomazom, smolo in presnimi koreninami, ki jih stolčejo in zmešajo ter z njimi prav učinkovito obvežejo zlomljeno nogo ali roko...« je zabeležil Valvasor.

Vedno več zanimanja za domača zdravila

V mestni hiši v Ljutomeru je trgovina Ortovita in prijazna prodajalka Klavdija Makovec nam je povedala, da imajo pri njih na voljo okoli 60 vrst zdravilnih zelišč in čajnih mešanic. Zanimanje zanje je v porastu. Različni novodobni bioenergetiki svetujejo bolnim zaužitje naravnih zdravil. Med našim prebivalstvom je še veliko takšnih, ki se najprej zdravijo z zelišči in če to ne pomaga se odpravijo k pravemu zdravniku.

Najbolj posegajo po baldrijanu, beli omeli, drobnocvetnem vrbovcu, kopri, lipovem cvetju, melisi, poprovi meti...

Takšen je bil Lenart, ko je po njem hodila še ljudska zdravnica Šteflička. Sredi posnetka (v ozadju) je nekdanja gostilna Pri lectarju, kjer je imela občasno ordinacijo.

časno ordinacijo. Pogovarjala se je z bolniki, gostilničar pa je pridno tržil s pijačo, golažem.

Šteflička, kot so jo ljudje klicali, je pisala recepte na stare papirnate vrečke, v katerih so trgovci prodajali moko, sladkor... Predpisovala je čaje iz zdravilnih zeli, ki jih je bilo potrebno piti v določenih presledkih. Za rane pa je predpisovala obliže iz svežih listov ustreznih rastlin. In med opraviлом se je »zdravnica« zalivala s prvovrstno slivovko in strastno je vlekla cigaro, katere konec je ob dogoretu s slastjo prežvečala.

Prodajalka Klavdija Makovec, ki dela v trgovini Ortovita v Ljutomeru, nam je povedala, da je med ljudmi vedno več zanimanja za zdravilne rastline. Foto: F.Š.

Zima je za Darko Rogača iz Predanovec en prav posebno vznemirljiv letni čas. Vsak večer se skoraj pobožno ozira v nebo in upa, da se ga bo usmilo in do jutra natrosilo snega, snega, snega... Zjutraj je takoj ob oknu. In ni je večje sreče in ni bolj srečnega človeka, ko je Darko, ko zagleda zunaj belino, sneg, ledene sveče... Vsak dan opazuje na televiziji vremensko napoved in pravi, da je najbolj srčen, ko zagleda narisanege celega snežaka, pa tudi takrat, ko ga je samo pol, ve, da bodo iz neba zanj poslali vsaj nekaj gradbenega materiala. Kadar pa so narisane samo kaplje, še vedno upa, da so se zmotili in da bo zjutraj vse pobarvano z njegovo najljubšo barvo.

Jaz imam

»Jaz imam zimo rad. Prve snežinke padejo, pa sem že zunaj!« skorajda zamomlja in se skuša skriti za cigaretni dim.

Že me pelje na dvorišče, da si ogledam njegovo ledeno hišo. Ups! Take sem videvala doslej le v televizijskih oddajah ali na fotografijah posnetih tam nekje na severu, vsekakor daleč od nas. Darko vidi, da je s svojo ledeno hišo name naredil vtis, da sem nad hišo resnično navdušena in povabi me v svoje kraljestvo.

»To je moja druga ledena

trdi se ravno prav le ponoči. To zidanje je v osnovi prav tako, kot zidanje navadne hiše: kosi ledu, vmes pa snežena malta. Vsa hiša je zgrajena samo iz snega. Niti koščka lesa ali železa ne boste našli v njej!«

In strokovno mi razloži, da je najtežje zidati streho. Z eno roko drži velike kose sneženega cementa (kot mu pravi Darko), z drugo gladiš in oblikuje, da je vse tako prav in lepo kot mora biti. Streha je seveda debela in močna, saj mora zdržati veliko težo in če

Danica s svojim Darkom prav rada posedli v njegovi ledeni hiši.

Koliko talig snega je zvozil Dušan, najbrž točno ne ve niti on sam!

hiša, predlani sem naredil prvo. Lani ni bilo nič, ni bilo snega. Tale je precej večja kot je bila prva! Začel sem jo zidati že prve dni lanskega decembra, takoj ko je zapadel prvi sneg. Plan sem pa imel v glavi že od poletja. Potem pa sem samo delal. Z veseljem. Pomagata mi tudi sinova Darko in Dušan, ki sta stara 17 in 20 let. Delamo v glavnem samo ponoči, ko zmruže, ko je sneg dovolj trd, saj drugače bi ne šlo.

Darkova ledena hiša ima čisto prave zidove, debeli so 50-60 cm, predsoba, prostor s kaminom, sobo s klopmi in mizo, v stenah so prikupna okna...

Fanta se včasih malce svadita z očetom, ko jima v roke porine talige in ju požene na polja in njive po vseh Predanovcih. Snega na domačih namreč kar prehitro zmanjka. En sin vozi sneg, drugi dela ledeni cement, oče Darko pa zida, zida. Sredi noči, vse do jutra.

»Ja, vsaka zimska noč je moja. Spomnim se, da sem enkrat pomagal na kolinah na vasi, ob dveh smo prišli domov, drugi spat, jaz pa zidat mojo hišo. Drugače ne gre, s suhim snegom ne moreš zidati, pa tudi

pomislite, da se vse to dogaja pri veliko minus stopinj, sredi noči in: »Ja, če hočem narediti tako kot mislim, da bo prav, moram velikokrat delati z golimi rokami. Če imam rokavice, ne morem tako lepo oblikovati in tako na fino zgladiti snežene stene. Včasih se mi kar iz rok kadi, tako je mraz!«

A Darko tega sploh ne čuti, preprosto preveč je srečen pri svojem zimskem delu. Tudi to, da mora naslednje jutro že navsezgodaj v službo, mu ni kaj dosti mar. In najbrž tudi v službi ves čas misli, kako bo nadaljeval z gradnjo svoje ledene hiše. Pa tudi v to sem skoraj prepričana, da v službi prav tako kar naprej pogleduje skozi okno: sneži, ne sneži, sneži...

»Ja, to moraš imeti voljo,« poznavalsko zatrdi, ko skupaj ugotavljamo, da v bližnji in daljni okolici njihove hiše ni več večjih zaplat snega. Osem velikih tovarnjakov ga je namreč na Rogačevem dvorišču. Letošnja zima je Darku naklonjena in osrečila ga je. V njegovi glavi pa že nastajajo novi plani. »Morda bi dogradil še teraso, dimnik, pa garažo bi bilo dobro imeti, pa pred vhodom malce več terase...« raz-

zimo rad

laga, jaz pa si skoraj na skrivaj ogledujem, kam bi svojo ledeno hišo lahko še razširil, saj je do hlevov pa do vhoda v hišo in do garaže le toliko prostora, da se lahko sicer malce sprehodiš, ampak za kake nove dozidave ne vidim pravih možnosti. A kaj bi, saj Darko že ve, njegovi gradbeni plani so gotovo zelo natančni in dobro preštudirani.

Ob meni stoji Darkova žena Anica, ki bolj sama zase zamrmra: "Čisto dovolj velika je..." in očitno o stvari razmišlja tako kot jaz, malce po žensko pač.

Vsekakor pa je treba Darkovo ženo Anico še kako pohvaliti! Nič ne nerga, nič se ne jezi, čeprav je njen mož pozimi praktično vse noči zunaj. Najmanj po štiri ure na noč dela svojo ledeno hišo, Anica mu kdaj ven prinese vroč čaj ali kuhano vino, kadar pa se ji zdi le prehudo, ga pride klicat, naj

in Branko priskočila na pomoč in mi jo malce popravila. Jaz pa sem stal za oknom in govoril: dobro je, tako ja, tako ne, takole, tamle še malo popravita... Res sem jima bil hvaležen. Sicer pa si ne morete misliti, kako samo dve sveči ogrejeta prostor! Posedimo na klopici, na sneženo mizo si postavimo pijačo in jedajo in kle-

Sosedova Valentina še nima pet let in taka hišica, kot jo ima stric Darko ji je všeč in rada pride k njemu. Za igranje s punčkami pa je v njej vseeno malce premrzlo.

Ob zimskih dneh je taka Darkova fotografija nekaj skoraj nemogočega.

gre v njihovo ta pravo, zidano, toplo zakurjeno hišo in spat, saj ga do začetka šihla loči le še nekaj ur. Darko gre ali pa tudi ne, odvisno, koliko sredi dela je. Kar ne zmore žena, zmorejo bolečine v sklepih, ki postanejo kakšno noč tako neznosne, da z zidavo tisto noč ni nič več.

"Saj nobenemu nisem v napoto," pomodruje. "Mojo ledeno hišo delam pozimi, ko na kmetiji ni večjih del. Drugo leto, če bo le prava zima, bom naredil pa res nekaj imenitnega. V glavi imam že vse plane. Sosed se mi je smejal in je rekel: a boš grad gradil, jaz pa si mislim, da je že to moj mali grad. Sosedje tako ali tako mislijo, da sem malo nor in nikomur niti na misel ne pride, da bi mi pomagal pri gradnji. Ko pa jih povabim v svojo ledeno hišo, pridejo in lepo se imamo. Edino enkrat sem zbolel za gripo, pa sta soseda Branko in Jože videla, kako žalostno skozi okno in z veliko temperaturo opazujem svojo hišo. Bilo je malo južno in lahko bi se mi začela topiti, pa sta Jože

petamo ure in ure. V moji prvi ledeni hiši sem imel napeljano celo električno, v letošnji pa posedamo raje kar ob svečah."

Pa če verjamete ali ne, v ledeni hiši z ledenim pohištvom je prav prijetno, toplo, domače in res se da posedati in klepetati v nekem posebnem belem vzdušju.

Takole je izračunal Darko Rogač iz Predanovca: do aprila bi morala zdržati. Malce jo bo še polival ob mrzlih nočeh, malce dozidal, skrbel bo zanj kot za svojega najljubšega otroka, ob večerih in jutrih čakal na sneg, si na televizijski vremenski napovedi risal snežake in upal, upal. Ampak dlje ko do aprila najbrž ne bo šlo, čeprav je letošnja zima Darka zelo osrečila in mu šla na roko. Potem se bo počasi, potihem, boleče njegova ledena hiša poslavljala od svojega graditelja, ki bo neskončno trpel. A saj bodo že čez nekaj mesecev, morda že v letošnjem letu po Predanovcih vsi Rogačevi moški spet vozili sneg na domače dvorišče in gradili malce sebi, predvsem pa svojemu očetu novo ledeno hišo sreče.

Tanja Pirš

Kadite cigarete? Kaj pa, ko bi tobak žvečili ali njuhali?

Sveta zel ali hudičevo zelišče

Krištof Kolumb je krenil na pot s svojo posadko, da bi priplul na Kitajsko in v Indijo, toda tri ladje so zgrešile načrtovani cilj in 12. oktobra 1492. leta so pomorščaki odkrili nov kontinent - Ameriko.

Kadili so skozi nos

O tobaku je Kolumb poročal na kratko špansko-mu kraljestvu že v svojem prvem pismu. Več pa je zapisal o tej rastlini 1497. leta menih Romano Pano, ki je Kolumba spremljal na drugem potovanju, češ da jo domačini imenujejo cohobba ali cogiba; cevčici, na katero so jo navijali, pa da pravijo tabacco. Štiri desetletja pozneje (leto 1535) pa je poročilo generala de Toleda, da na dvoru azteškega cesarja Moctezuma v Mehiki uporabljajo tobak kot uspalno sredstvo. Suhe tobačne liste, zavite v obliko cigar, so vtikali v lesene ali celo srebrne cevke, iz katerih so vdihavali dim skozi nos (da, prav ste prebrali: skozi nos!)

Določene poljedelske kulture se na določenem območju težko uveljavijo. V ilustracijo te trditve navajam sladkorno peso v naših krajih. Spomnili se boste, koliko političnega dela (nekdanje SZDL) je bilo treba opraviti na terenu, da so jo kmetje začeli saditi in zdaj vsaj s »cukrovico« nekaj zaslužijo. Tako je bilo v 16. stoletju s tobačno rastlino. Sprva (1560. leta) so posadili tobak kot okrasno rastlino, toda potem se je gojenje kar širilo in nekdo je v tistem času zapisal: *Nobeno zelišče se ni razširilo tako silno in hitro po celem svetu kot tobak (duhan). Kokošnega silstva je bilo nasproti treba. vpeljati krompir, čeravno je iz tistih krajev doma in toliko koristen sad na vsako stran! Čudno skrivnost mora tedaj tobakova zel v sebi imeti, da je zadobila tolikšno moč čez človeka.*

Da, moč! V Evropi so najprej uporabljali tobak kot zdravilo za glavobol, vneto grlo, zobobol, obkladke za rane, kašelj, kožne bolezni... Francoska kraljica Katarina Medici pa naj bi z njuhanjem tobačnega prahu preganjala svojo migreno. Tobak naj bi nas tudi obvaroval lakote in žeje.

Ljubljanske »cigararce«

Bitka s sveto zeljo oziroma hudičevim zeliščem se je nadaljevala in se še nadaljuje. Jasno kot beli dan je, da kajenje škodi, toda pridelovanje tobaka se še naprej širi in nobena tobačna tovarna še ni propadla. V Sloveniji, v Ljubljani, smo dobili tobačno tovarno že za časa Marije Terezije (1717-1780) v 1759. letu, ko so si kranjski deželni stanovi pridobili izključno pravico nad pridelavo in prodajo tobaka. Tobakna tovarna v Ljubljani je začelo z delom 13. marca 1871. leta. Tedaj so zaposlili 24 delavk, ki so sukale iz tobačnih listov cigare, tako imenovane viržinke. Imenovali so jih po angleški koloniji Virginiji v Ameriki, kjer so nastali veliki nasadi kakovostnega tobaka. Kmalu se je povečalo število zaposlenih v ljubljanski Tobačni na tisoč, v nekem poznejšem času pa je delalo kar 2.500 delavcev, predvsem žensk (85 odstotkov). Tobačnim delavkam so pravili »cigararce«. Ljubljanska tobačna tovarna je slovela po svojih viržinkah, to so po posebnem postopku narejene tanke cigare s slamico za ustnik. Razvado kajenja so širile tudi vojne, na primer prva svetovna vojna. »Dehteči tobakovi listi so za vojaka, ki je večkrat prav v neugodnem položaju, velikanskega pomena in od vseh daril, katere mu pošilja radodarna ljubezen vojakom na fronti, ni nobeno tako zaželeno in tako težko pričakovano kakor ravno tobak. Na fronti je tobak vse kaj drugega nego doma. Tam je jed, pijača in počitek,« je 1916. leta zapisal neki časopis.

Po prvi vojni pa so se spremenile do tedaj prevladujoče oblike uživanja tobaka: nosljanja tobač-

Na začetku je delalo v Tobačni tovarni 24 delavk, v nekem obdobju pa celo 2.500. Večina (85 odstotkov) so bile ženske, ki se jih je prijel vzdevek »cigararce.«

Foto: N. J.

Danes nihče več ne njuha ali žveči tobaka, tudi ni veliko kadilcev pip in cigar (Clinton jih uporablja za druge namene), pač pa kadilci »vlečejo« filter cigarete. V Ljubljani so začeli izdelovati take cigarete 1957. leta, in sicer filter 57. Na posnetku je nekdanji stroj. Novi so seveda modernejši in veliko hitrejši.

Foto: N. J.

nega prahu, žvečenja tobaka, kajenja pipe in cigare, kajti dodobra jih je spodrinila cigareta. Tudi v ljubljanski Tobačni, ki je med prvimi kupila stroj za polnjenje cigaretnih stročnic. Kot vsaka modernizacija, je tudi ta vplivala na močno zniževanje števila zaposlenih.

Za kaj so uporabljali prašičji mehur?

Kaj pa pridelovanje tobaka na Slovenskem? Leta 1920 je Kmetijska družba za Slovenijo izdala Navodilo za pridelovanje tobaka v Sloveniji in zakonske predpise v zvezi s tem. Za gojenje tobaka so se zdeli primerni predvsem kraji na Dolenjskem, Štajerskem, v Beli krajini in Prekmurju. Predpisi za gojenje so bili strogi (kot za danes za pridelovanje konoplje), pa se zadeva ni obnesla. Po drugi svetovni vojni, ko se je razvada kajenja še posebej razširila, pa se gojenje tudi ni razmahnilo, razen menda v Beli krajini, Koroškem, v okolici Črnege kala,

O nosljanju in žvečenju

»Od kajenja bolj nagnusno je nosljanje zato, ker tedaj ni nos več nosu podoben, temveč rilcu po blatu in nesnagi rijoči živali. Kogar strast premaga, ne jemlje duhana z dvema prstoma, ampak z žlico in si ga vsiplje v dimnik, da »rujave iskre« po obleki in po tleh letijo.

– Kaj pa naj rečemo o »moških goseh«, katerim je obraz na jedni strani pravičen, na drugi pa butasto izbočen? Tu tiči cela kepa duhana, ki je večidel izpremešan z ono žlindro, ktera je ostala v leseni pipi na dnu.« (Zapis z razstave v Tobačni.)

pri Vrbi... in na območju Lenarta, Murske Sobotne in Ljutomera. Tobak je bil kakovosten, a premalo za potrebe tobačne industrije. Več kot dovolj pa ga je bilo za domače »duhanoše«. V prvih povojnih letih so skorajda na siehernem »ogračeku« sadili »duhan«, katerega liste so nizali na žico ali dreto in jih sušili pod streho gospodarskega poslopja. Tega se dobro spominjam tudi podpisani novinar. Posušene liste so zvijali in z nožem natanko razrezali in dobili so »mešanico« pa pipo in/ali zavijanje v cigarete. Sprva so jih sukali v listke, narejene iz časopisnega papirja, pozneje pa je bilo mogoče kupiti »cigaretni papir«. Razrezan tobak so nosili kadilci v kovinskih ali lesenih tobačnicah, še najbolj posrečen pa se mi zdi prašičji mehur. Po kolinah so ga napihili, posušili nad štedilnikom, potem zdrgnili, nato pa dali kadilci vanj tobak, zlati tisti, ki so kadili pipo ali so ga žvečili. No, mnoge pa so mikale predvsem tovarniške cigarete. Mnogi so si lahko kupili naenkrat le po tri ali pet cigaret, pa še te ne z gotovino, ampak so odnesli v trgovino po nekaj jajc (včasih so jih doma sunili), torej je šlo za neke vrste blagovno menjavo. Zdaj pa videvam ljudi, da nesejo iz trgovine cele »šteke« cigaret.

Na koncu pa še pojasnilo, odkod mi toliko znanja, da sem zapisal vse to, kar ste prebrali. Obiskal sem tobačni muzej v Tobačni v Ljubljani, obudil sem spomin na mladost, ko sem tudi sam sukal (listje na paši) ... Kadilec pa nisem, pač pa kar tolerantno prenašam kadilce (kadilke).

STEFAN L. SOBOČAN

Tla so popotniku mnogokrat edini prostor, kjer se v spalni vreči lahko v miru naje in si odpočije.

MITJA FICKO iz Gornje Radgone je absolvent Gradbene fakultete v Mariboru. Njegova strast so potovanja in raziskovanja.

DO KAŠMIRJA

Več razlogov je bilo, da sva se z Andrejo odločila za ogled Kašmirja. Glavni je bil ta, da spoznava nove kraje in ljudi ter njihove navade. Kdo še ni slišal za kašmirsko volno, za ročno tkane preproge in svilo ter izdelke iz orehovega lesa ...!?

Pokrajina je prekrita z mnogimi jezери, v katerih se lesketajo obronki z gozdovi poraščene severozahodne Himalaje. Na pobočjih gora so v skale izklesana terasasta polja. Ob njih so zaselki in kočje pridnih in delavnih ljudi.

Tipična vasica s preprostimi lesenimi hišami.

Po visokogorskih planotah se pasejo ovce. Od tod izvira znana kašmirska volna.

Visokogorska cesta. Jama, sama jama, kamenje in na eni strani ceste skoraj vedno prepad.

V visokogorju predstavljajo konji, osli in mule edino prevozno oziroma jahalno sredstvo. Razdalje je mogoče premagati le peš ali na hrbtu živali.

Terasasta polja Kašmirja omogočajo, da se rastlinske kulture ne mešajo med seboj. Pa še ena korist je. Odvečna voda odteka na nižje ležeče terase - torej odličen prikaz namakalnega poljedelstva.

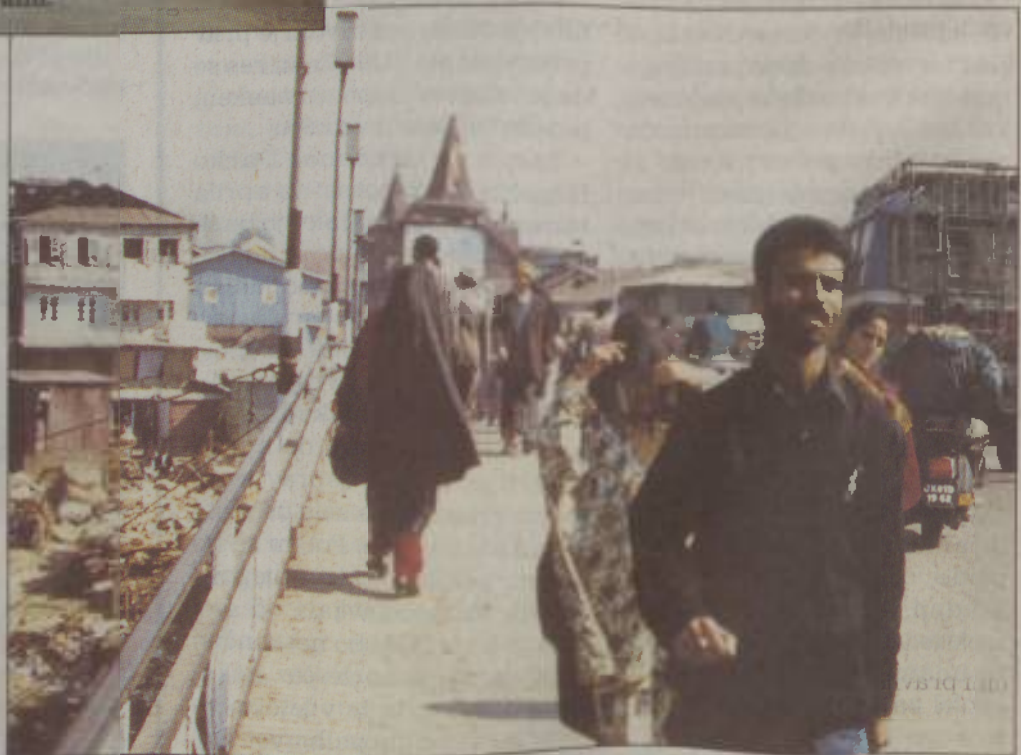
Jezero Dal je prav posebna poslastica za oči. Prekrito je z lokvanji, ki jih nabirajo za steljo in hrano živini. Od vojne je ograjeno z bodečo žico in za vožnjo po njem potrebuješ posebno dovoljenje in mnogokrat ne gre tudi brez spremstva vojske. Sicer pa je jezero domačnom prijazno, zato živijo dobesedno na vodi.

Otroci z zanimanjem opazujejo vse, ki smo drugačne polti. V en glas te prosijo za pisalo in ponavljajo PEN, PEN, PEN ...

Kangan, povsod ob cesti mnogo prodajalcev, v zraku pa mnogo prahu.

Žene nabirajo in tvorijo drva za dolgo in hladno zimo. Prenašajo jih na glavah in ramenih.

Srinagar - na mostu je običajno gneča. Tu vidiš prave kašmirske obraze, ki prav nič ne spominjajo na Indijce - ne po religiji, ne po običajih in ne po barvi kože.

VODI LE ENA CESTA

Nekaj o preteklosti Kašmirja

Pokrajina se uradno imenuje Jammu in Kašmir. Že od nekdaj so si ga zaradi bogastva in lepote želeli mnogi vladarji. Od 14. stoletja dalje je bil Kašmir pod islamsko oblastjo, od 1846 država pod britansko zaščito in hindujskim maharadžom. Od razdelitve britanske Indije 1948 pa je Kašmir sporno ozemlje med Indijo in Pakistanom. To je povzročalo že hude vojaške spopade. Posredovale so celo mirovne sile Združenih narodov. Lete so med državama vzpostavile začasno črto ustavitve spopadov, ki velja še danes.

Že na prihodu te pričaka prava armada indijske vojske, ki vzdržuje mir. Vojska te spremlja povsod: po hribih, dolinah, na cesti, ob cesti in te pogosto legitimira. Kašmir je še vedno sporno območje, ki si ga želita imeti pod svojo popolno kontrolo tako Pakistan kot Indija, ki ji večji del Kašmira tudi pripada. Hudi vojaški spopadi, ki so izbruhnili pred sedmimi leti, so terjali prek osemdeset tisoč človeških življenj. Vojna še vedno traja. Ljudem ne prinaša razen pomanjkanja in revščine nič dobrega. Na tem ozemlju od nekdaj živi večinoma le muslimansko prebivalstvo v sožitju z budisti in hindujci. Trenutno je v Kašmiru prek sedemsto tisoč indijskih vojakov, ki se pogosto spopadajo z islamskimi skrajneži. Le-ti se borijo za priključitev Kašmirja k Pakistanu. Tako sta regljanje strojnic in zvok helikopterjev ponoči tam nekaj vsakdanjega. Verjetno tudi zaradi tega redko srečaš belega turista.

Pot v Kašmir

Do Kašmirja vodi le ena cesta. Cesta, na kateri mr-goli tovornjakov. Med njimi izstopajo vojaški tovornjaki. Le-ti so na cesti zakon in se tako tudi obnašajo. Večinoma prevažajo razne surovine in pridelke iz pokrajine. Služijo pa predvsem za to, da prek njih dostavljajo hrano in razne druge stvari, ki jih potrebuje vojska.

Potujeva z državnim avtobusom, ki spominja na džip avtobus. Je edina zveza, razen letala, ki je za študenta veliko predrago. Cesta spominja na kolovoz, asfalta je le za okras. To pomeni: jama ob jami, debelo kamenje in prepadi skoraj celo pot. Poskakovanje in premetavanje sta glavni športni disciplini. Imeti moraš dober zelondec in še tršo betico. Pa še prahu se najes brezplačno, kajti veselo vdira skozi vsako špranjo in draži nosnice ter grlo. Šofer avtobusa pa je pravi »dasa«. Divja po cesti, prehiteva, trobi in upošteva pravilo močnejšega. Če mu ne zaupaš, raje izstopi.

Sedim pri oknu. Pokrajina je idilična. Pod cesto, v globoki soteski teče reka. Nad njo se dviga pogorje Himalaje. Od vznožju gora so zaselki in terasasta polja. Višje v pogorju prevladuje gozd in nad njim skalovje. Vasice z majhnimi hišicami ostajajo za nami. Ljudje pred hišicami prodajajo svoje izdelke. Večinoma so moški. Ženske vidiš delati na polju. Z njimi so tudi otroci, oblečeni v živopisna oblačila.

Srinagar in Dal Lake

Srinagar je glavno mesto regije. Utrujena in zaprašena po 27 urah vožnje izstopiva. Tu naju čaka najin gostitelj Abdul. Z najetim avtomobilom se odpeljemo v kraj z imenom Dal Lake. Kraj, ki od nekdaj slovi po svoji lepoti.

V preteklosti so ga pogosto obiskovali popotniki in razni kolonialni angleški voditelji. A domačini se jih zaradi svojega oblastniškega obnašanja ne spominjajo prav radi. Enakopravni jim niso bili nikoli. Bili so jim lahko le služabniki.

Značilnost tega kraja je, da večina hiš kar plava po jezeru. Jezero leži med hribi in je v bistvu zadnji večji kraj pred odhodom v visokogorsko Himalajo. Z Andrejo sva se nastanila v eni od plavajočih hiš, v Abdulovi hiši. Do nje je mogoče priti le s čolničkom, ki mu domačini pravijo šikara. Čolniček upravljajo z veslanjem. Po večini so zelo stari, a zato nič manj stabilni in udobni. Hiša ladja je zasidrana ob malem otočku in se le redkokdaj kam premakne. Otočki so obdelani, če je le dovolj zemlje. Okolica jezera je krasna. Jezero je polno lokvanjev in drugih vodnih rastlin. Mnogo je raznovrstnih ptic.

Življenje na jezeru

Abdulova družina živi na istem delu jezera že nekaj rodov. Tam je živel že njegov praprapraded. Glavni vir preživetja so jim bili že od nekdaj razni popotniki, kolonialni voditelji in drugi, ki so si privoščili krajši ali daljši oddih na njihovi ladji. O tem pričajo razna posvetila, ki so jih zapustili popotniki in na katera je Abdul še posebej ponosen. Nekatera med njimi so stara krepko čez sto let in v njegovi hišici na vodi imajo posebno mesto. V velikim veseljem in ponosom jih pokaže vsem, ki se kot popotniki znajdejo na njegovi ladji.

Hiša je v resnici ladja. Ima tri sobe. Urejena je v angleškem stilu. Najbolj sva se razveselila kopalnice. Imela je veliko kopalno kad, ki je bila najbolj zaželen. Na ladji je bila tudi skupna jedilnica in dnevna soba z izhodom na palubo. Tam sva se zadrževala večino časa podnevi, ker je bilo prijetno toplo. Noči so bile zelo hladne. Temperatura je padla tudi do ničle. Zeblo naju je celo v dokaj dobrih spalnih vrečah, čeprav sva spala oblečena in pokrita tudi z dekami.

Abdul živi s svojo družino na otočku, h kateremu je privezana najina ladja. Otoček je dovolj velik le za majhno hišico. Ladja je s hišo povezana z lesenim mostičkom.

V družini je šest otrok. Pravi, da zato, ker dolgo ni

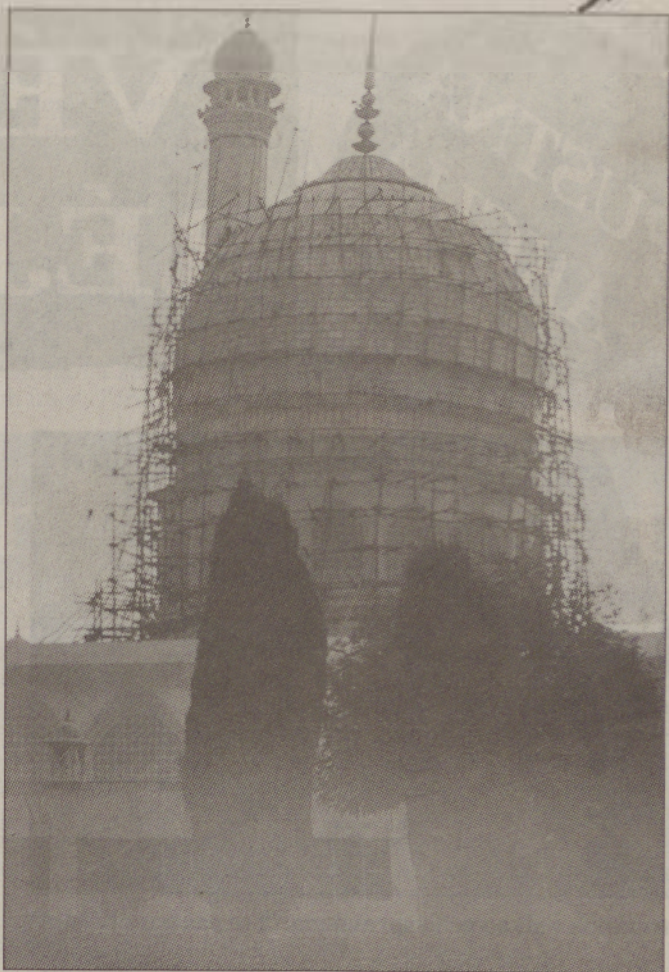
Družinske vezi so globoke. Ljudje si pomagajo med seboj. Eden prodaja blago, drugi je šofer, tretji oddaja sobe ... Med njimi poteka blagovna menjava, tako se lažje preživi ...

imel sina. Na vrsto je prišel šele kot peti. Po družinski tradiciji ves posel prevzame najstarejši sin. Vloge v družini so vedno razdeljene. Ženske skrbijo za otroke in hrano, moške pa se ukvarjajo s trgovanjem.

Vodo iz jezera uporabljajo za vse. V njej se umivajo in perejo perilo. Uporabljajo jo za kuho, čeprav so tudi vsi odtoki speljani v jezero. Za kuho mora voda seveda prevreti. Hrana je dokaj enolična. Glavna jed je riž, ki je vsakdanji glavni obrok. Jedo tudi krompir in zelenjavo. Jedem primešajo mnogo začimb in začimbni mešanici. Zato so jedi pekoče, izstopa čili. Za zajtrk ponudijo dober kašmirski kruh, ki po obliki spominja na palačinko iz vzhajane testa. Zelo okusna sta tudi med in kašmirski čaj.

Abdulova hišica, v katero naju je večkrat povabil, pa ima le dva prostora. Prvi je kuhinja, drugi jedilnica, ki zvečer postane spalnica. Tukaj smo sede na preprogah tudi obedovali ali večerjali. Družbo nama je delal le gospodar. Žena je stregla. Otroci, med njimi že odrasle in lepe hčerke, pa so se zadrževali v kuhinji. Abdul je jedel tradicionalno, vse z desno roko, brez pribora. Po jedi si je roko splahnil v posebni posodici z vodo. Kot vegetarijanca sva midva z Andrejo vedno dobila več izredno dobrih zelenjavnih jedi. Po jedi je vedno sledil pravi kašmirski čaj in stekla je debata o marsičem. Alkohola pa kot pravi muslimani ne pijejo in ga ne moreš niti kupiti.

Danes se domačini zaradi vojne dobesedno borijo za preživetje. Da je vse skupaj še težje, imajo na grbi še indijsko vojsko in visoke davke. Indijska vojska jim »pospravi« pretežni del pridelka. Zaradi pomanjkanja so cene izdelkov mnogo višje kot drugod po Indiji. Visoke so cene elektrike, ki jo morajo plačati leto vnaprej. Previsoke so cene goriva in hrane. Ob tem jih indijska vojska ustrahuje in počne tam v imenu miru prav vse. Dela hišne preiskave, zaslišuje ljudi - tudi turiste. Omejeno je tudi gibanje po mestu. V vse del mesta se ne da niti priti. Prepovedali so nama celo ogled mošeje, da ne bi zanetila kakih nemirov in s tem nasilja. Sicer pa so dan pred najinim prihodom islamski skrajneži ustrelili Francoza, ki se je potikal po mestu. Tako so ukrepi indijske vojske za Indijce upravičeni. Približno pred dvema letoma

V Kašmirju živijo večinoma muslimani, o čemer pričajo tudi mošeje. Indijska vojska lahko ogled mošeje, menda zaradi varnosti, tudi onemogoči.

ma se je stanje umirilo. Od takrat tam dobesedno mr-goli indijske vojske, ki je tudi glavni cilj napadov skrajnežev. Včasih zajamejo tudi kakšnega turista, ki pa ga rajši kot ustrelijo uporabijo za izsiljevanje. Skrajni muslimani še danes mislijo, da lahko le z nasiljem preženejo indijsko vojsko iz Kašmirja.

Čeprav so razmere vojne, Kašmirci ne obupujejo. Imajo zelo razvito intenzivno namakalno poljedelstvo. Trudijo se v turizmu. Dosti je malih obrtnikov, ki se preživljajo s tkanjem, vezenjem in izdelovanjem preprog. Zelo razvito je izdelovanje okrasnih in tudi uporabnih predmetov iz orehovega lesa.

Potep po bližnji in daljni okolici

Pogosto sva se odpravila na potep v bližnjo in daljno okolico. Zaradi varnosti je bil vedno kdo z nama. Že zato, da obkrožiš jezero, potrebuješ posebno dovoljenje. Vožnja s šikaro je pravi užitek. Na jezeru sva srečala tudi ribiče in domačine, ki so nabirali vodne rastline za hrano živini.

Dovoljenje potrebuješ tudi za odhod višje v Himalajo. Z Abdulom sva se z avtomobilom, ki je bil stare angleške proizvodnje, odpravila skozi Kangan do Sonamarga. Kraj leži na višini 2740 metrov in je zadnji dokaj varen kraj. Peš smo se nato odpravili še višje v pogorje, prav do snega. Cesta vodi naprej v Leh in dalje v Ladakh. Pokrajina je zelo lepa. Zaradi prihajajoče zime je bila temu primerno tudi obarvana. Ob poti nas je spremljala kristalno čista reka, ki priteka izpod pogorja. Nad reko se dvigajo terasasta polja z manjšimi visokogorskimi naselji.

Vsi ljudje, ki smo jih srečevali na poti, so se pripravljali na prihajajočo zimo. Ženske so v velikih vrečah na ramenih in glavah tovorile drva. Pomagali so jim tudi otroci. Moški pa so po večini sedeli pred hišami, razpravljali in prodajali svoje izdelke. Eni preproge, drugi pletenine, izdelke iz lesa, hrano in stvari, ki jih potrebuješ, da preživiš mrzlo zimo. Opazil sem posebno vrsto oglja in majhne glinaste posodice za prenos žerjavice, ki ob tem oddajajo veliko toplote.

V to harmonijo življenja z naravo vdira še strah pred skrajneži in indijsko vojsko. Nas so legitimirali do vrnitve v Dal Lake kar sedemkrat.

Nekaj dni zatem sva hotela še višje v Himalajo, v smeri proti Lehu in potem Ladakhu, a je bil zaradi spopadov prehod nemogoč. Povsod se čuti napetost, zato nisva še bolj izzivala usode. Poslovila sva se od gostitelja Abdula in njegove družine ter odpotovala iz Kašmirja novim dogodivščinam naproti v upanju, da bo v Kašmirju zavladal mir.

Avtor prispevka s svojim gostiteljem Abduljem pod vznožjem Himalaje, kjer je že sneg.

PUSTNA
AKCIJA"VÉJ ME PA RAJŠI
RÉJDNO ŠPRICNI!"

Za trenutek v slabo voljo spravljena: "Fse vas gor obejsin!"

Mi šprica-
mo, na-
ključna
"stranka"
pa mirno
pripovedu-
je naprej...

Največkrat
doživeta
reakcija:
pošpricanki
sicer ni
prav, a se ne
upa niti po-
šteno razje-
ziti.

*Želji ene od naključno pošpric(k)anih
sicer nismo ustregli, smo pa zato spoznali,
kako dobre (ali slabe) volje ste napadeni.*

*Ondan (za zapik je bil pustni torek) smo
se namreč zmenili, da je že zadnji čas za
špric(k)anje. Ne vinske trte ali krompirja,
pač pa ubogih, nedolžnih žrtev na dveh
nogah. Špricali smo s "hudo močno"
barvo, ki izgine v dveh, treh minutah.
Sprva pa seveda sproži reakcijo
prizadetega. Takšno ali drugačno.*

*p.s. Za morebitni strah in slabo voljo se
iskreno opravičujemo. In se obenem
priporočamo za naslednjo norost. Ne
pozabite: dan brez smeha je izgubljen
dan!*

Eden od nepridipravov (Albert) navihano razlaga, da se
ni potrebno čistiti, ker se bo barva tako ali tako razblinila.

"Što vas je tak grdou špricno?"

Obramba nežnejšega spola, pri kateri ne veš,
če ne želi še več. Špric(k)anja namreč.

Rekordno pošpricana maskara - začudenje, a kljub vse-
mu dobra volja.

"Tak zamazana več nemo mogla dale odavati!" (ampak
langaši so šli za med že čez kakšen trenutek)

Bo madež res šel ven? Mogoče.

Mož je bil ob Irmini barvni kopeli hudo jezen, pa se je jeza (tako upa-
mo) zdaj že ohladila. Kot je izginila barva s plašča.

Po špricanju zaslužen krofovski oddih: napadalci Irma
B., Albert A. in Bojan P. Na drugi strani fotografije je
Simon P., ki je vse skupaj ovekovečil.

Vanekov Kout

Ja fašenik je mimo - fašenke smo zakopali, samo nej se, je pravo ati. Ja štere smo pa te njali, san pito ges? Štere Vanek, vej pa te f parlamenti, je pravo ati. Tej so fašenki cejlo leto. Tak se štukajo kak kakše babe na tržnici. Zaj etoga, te ovoga oberajo, pa interpelejrajo, pa odstavlajo - tak ka se vó - vidi ka pri nas nikše druge nevoule nega kak šteri minister je dober, ali je slab, ali ka je ger prkaco. Ka nan gospodarstvo tak naraji vrag gemle, tou ne briga nikoga. Glavno ka se oni odstavlajo pa postavljajo. Naš ati je pravo, ka nede sou f svojni žitki na nikše volitvi več. Samo na ene bi sou, je še pravo. Na tiste, ge bi se naše politike odstavil, se do zagnjega, je pravo kompletno. Ja što bi nas pa te vodo, san pito?

Sami, bi se vodili. "Kak sami?" san pito. Ja tak, kak oni, vej tuj zaj tej ka so zaj na vlad: sami za sebe delajo.

Dobro, kak je tak, je v etoj našoj maloj državi, nikdar je še ne bilou ka ne bi nikak bilou. Lidje so se še sigdar znajšili. Ja, znajšo se je pa tuj naš veleposlanik v Brusli, gospod Zlobec. Da ga, če ga odstavijo, s toga sedanjo-

ga stoulčka, de lejko fčasi sou. Kama se pijate? Za svetovalca v finančnon ali pa kmetijskon ministrvti. Na finančnon de svetoval, kak se lejko na veliko državni pejnizi trošijo, na kmetijskon pa kak si lejko vrtনার gor zemeš. Aja, je pravo ati s toga nika nede. Tak kak s sej drugi afer pa aferic nej. Inouk samo se tuo grata, samo pejnizi ostanajo. Njin - seveda.

No sebole se guči, ka de se ta nesrečna avtocesta eti pri nas začala pomali delati.

Zainok že kopajo, pa nej za avtocesto, liki na trasi za tou avtocesto bodočo avtocesto kopajo arheologi. Najšli so že sefele, ati je pa pravo naj pregloboko nanč ne kopajo, ka ger izkopajo kakše staro rimljansko avtocesto - ka njin je te pa nede trbelo delati.

Amerikanci so si pa odejnoli. Bili je nej krif nika. Ka njemi je Monika prej nej nika takšega delala, ka bi bilou v nasprotji z amerikiimi zakonami. Naš ati je pravo, ka je nej šlo za oralni seks, liki ka njemi je znankar Monika sokrvice vó z njegove klobase cecala, ka bi lepša bila. No pri nas se kaj takšega nemre zgoditi. Nan krf pa sokrvice ne pije Monika, pri nas so tej sesalci v bejli srakicaj pa f kravataj.

No kak smo že na začetki pravili, smo se enoga ministra pa rejšili. Policaji so brez šefa. Naš ati že cejli keden proslavlja. Pa nej zavolo toga, ka je Bandelj odstopo. Pravo je ka znankar zaj zaposleni na toj fermi - se pravi policiji zaj znankar menje delajo, če pa nemajo šefa. Pa njemi je njegof pajdaš Lujzek razložo, ka so zaj še bole lagoji, ka se že novomi bodočomi šefi ščejo notri kupiti.

Pri glasovanji, če Bandelj najbou ali ga pa naj nede se je pokazalo, ka f tej naši strankaj pa f koalici; neka škripale. Ze pa se ne vej šteri s s šterimi skup držijo.

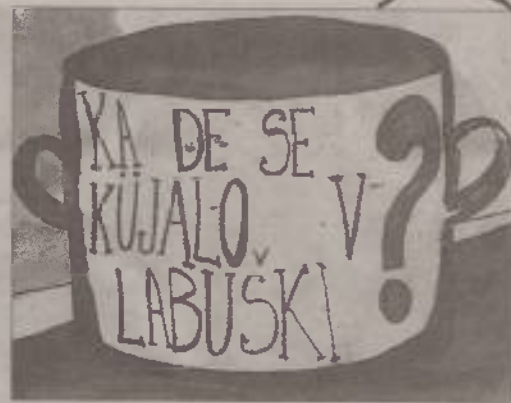
Šteri so zeleni, pa šteri so plavi, pa čarni. Naš ati je pa pravo, ka če je bole poškrabeš, ji je še največ pod tejni novimi farbammi - spodi še fejt rdeči.

Lipou pozdravljeni
vaš Vanek, 5. a
OŠ Bakovci - mali

Mesec, ki je bil v znamenju študentskih semestralnih počitnic, gre h koncu. Samo študentsko življenje v ljubljanskih domovih je bilo osiromašeno, kajti v tem času sta nekako veljali dve »fronti«. Eni so si privoščili počitnice, drugi izpitne obveznosti.

Letos so se organizacijski in administrativni fakultativni upravni vrhovi odločili, da se bodo izognili gneči, ki se je pojavljala v prejšnjih letih ob informativnih dnevih. Tako so torej srednješolske horde prihodnjih študentov spustili v prazne fakultete in s tem preprečili marsikatero nervozo.

Kot vedno, je tudi letos zanimanja za študij več, kot je na voljo prostih mest. Torej jih

Informativni dnevi

bo tudi iz te generacije kar precej potegnili kratko. Za te mladenke in mladeniče je tako matura »zakon«. Dobra matura, dobra fakulteta in obratno. Sliši se enostavno, ampak ni. Po moje večini srednješolcev, ki se odpravljajo na študij, ni jasno, kaj bi radi od študija in življenja. Seveda jih popolnoma razumem. Tisti ljudje, ki že zelo hitro vedo, kaj bi radi od življenja, so veliki srečnejši. Starši, katerih otroci zdaj končujejo osnovno šolo - ali res pričakuje-

te, da bodo vaši otroci že vedeli, kaj hočejo od življenja? Iz tega sledi, da informativni dnevi niso oziroma ne bi smeli biti »zajebantski dnevi«.

Ko sem jaz šel pred leti na informativni dan v »bolano Lubiano«, sem pričakoval žurantsko uverturo v novo življenje. Dandanašnje mladenke in mladeniči pa so kar precej zaskrbljeni glede izbire študija. Povsem upravičeno. Na fakultetah, kjer je velika konkurenca, poteka pravi boj za informacijo, saj v predavalnicah niti ni prostora za vse interese. Večini prihodnjih študentov prav tako ni jasna neka osnovna funkcionalnost študentskega siste-

ma, ki je precej, če ne celo zelo drugačen od srednješolskega. Na informativnem dnevu največkrat dobijo zgolj skopo informacijo o tem, koliko izpitov jih čaka. Dejstvo je, da se tisti, ki organizirajo fakultativne informativne dneve, ne trudi-jo dovolj. Mislim, da je celo najbolje, če dobi prihodnji študent že na informativnem dnevu občutek, da je samo številka, ker se bo vsaj prijavil na to dejstvo.

Kako zelo so »bruci« (tj. sveži študentje) izgubljeni v novem svetu, je opazno vsako leto. Govorim seveda o tistih, ki nameravajo izdelati prvi letnik. Da je strah še večji, poskrbijo na nekaterih fakultetah že profesorji sami. Mislim, da bi na tem področju fenomen informativnega dneva moral odigrati večjo vlogo, ker prehod iz srednješolskega v študijski sistem ni tako enostaven, kot se mogoče komu zdi. (d)

Decemberska Penova nagradna križanka je po znanju prinesla srečo naslednjim:

- čika-fuka po železniških tirih (vozovnica za Vestnikov vlak '99):
- Željko POPOVIČ, Sebeborci 54, 9221 Martjanci
- niste sami, Vestnik je z vami (polletna naročnina na Vestnik):
- Nuša BENKO, Št. Kovača 18, 9000 Murska Sobota
- sodelovanje na Penovi akciji:
- Marija SIMON, Nedelica 79, 9224 Turnišče
- MV za vas (čestitka ali mali oglas na Naj radiu - tokrat izjemoma zastoji!):
- Dušan REŽONJA, Kidričeva 10, 9240 Ljutomer
- praktična nagrada (dežnik, nahrbtnik ali koledar Podjetja za informiranje):
- Tonček POZVEK, Slomškova 5, 9000 Murska Sobota

Od 25. februarja do 25. marca

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

OVEN
(21. III. – 20. IV.)

Pred kratkim ste spoznali nekoga, ki vam je zmešal glavo oziroma o njem veliko razmišljate. To morate razrešiti sami. Med 4. in 17. vam bo sreča naklonjena, v tem času bo morala pasti tudi pomembna odločitev. Na poslu bo šlo vse kot po maslu, v družini bo škripalo. Vsega naenkrat ne zmorete, zato se pri svojih željah raje malce brzdajte.

BIK
(21. IV. – 21. V.)

Ljubezen. Še malo, pa se boste spet lahko postavili na noge v popolnem sijaju, če pa iščete partnerja, se morate zavedati, da je samo telesna privlačnost za kaj resnega premalo. Do raznih nesoglasij lahko pride v prvi polovici meseca. Nujno je potrebno, da nekje nekaj spremenite. Osebnostne težave boste najlažje in najlepše uredili med 18. in 23.

DVOJČKA
(22. V. – 21. VI.)

Odnos do sodelavcev (sošolcev) v delovnem okolju bo pomemben za razvoj nekaterih dogodkov. Prisluhnite okolici. To, kar govorijo o vas, bo morda pomembno, da boste ukrepali na pravi način. Prihajajo obdobje, ko boste potrebovali prijatelja. Zavedajte se, da imate srečo, zato je ne preženite s trmoglavostjo ali nepopustljivostjo.

RAK
(22. VI. – 22. VII.)

Prva polovica meseca vam bo dala možnost splošnega zadovoljstva tako v službi kot doma. Ob tem upoštevajte, da bo začetek tedna kritičen za družinske odnose. V neki zadevi se bo pokazal vrhunec. Vmes boste razdražljivi pa še vsaka pripomba vas bo posebej prizadela. Vsekakor ne stojte in ne čakajte, ampak ukrepajte! Potem imate možnosti.

LEV
(23. VII. – 22. VIII.)

Privoščite si zabavo v družinskem krogu in po možnosti s sorodniki. Pokazalo se bo nekaj zanimivega. Začetek drugega tedna bo dokaj naporen. Če se boste odločili za potovanje, bodite previdni. Kar se službe tiče, si morate bolje razporediti čas in izpolniti roke, o katerih ste se že dogovorili. Pazite na živce, ker jih prepogosto utrujate.

DEVICA
(23. VIII. – 22. IX.)

Napetost izkoristite za novo strategijo, saj ste sami ugotovili, da nekaj ni v redu. Dolžnosti, stare želje in nove načrte morate uskladiti. Zvezde so vam veliko bolj naklonjene, kot mislite, zato je vaš strah popolnoma odveč. Tudi zato, ker v drugi dekadi lahko pričakujete dodatni val energije. V začetku tedna lahko pričakujete nenačrtovan izdatek.

TEHTNICA
(23. IX. – 22. X.)

Vprvi polovici meseca bodo imeli pomembno vlogo odnosi s prijatelji, v službi se bo pokazalo kar nekaj težav, ki pa bodo prehodne. Dobro bi bilo, da si privoščite kakšen dan odsotnosti. Stvari, ki so v vaši lasti, morate bolje vzdrževati. V neki družbi boste »glavni«, vendar pazite, da vas naslednje jutro ne bo bolela glava. Zanimivo sporočilo.

ŠKORPIJON
(23. X. – 21. XI.)

Vsekakor upoštevajte, da okrog vas poletava amorček, in če še ni, bo vsak čas poslal puščico, ki vas bo zadel v srce. Morda je na vidiku celo neka stara ljubezen. Po drugi strani pa se spleta nekaj novega, ki se bo v pravi luči pokazalo verjetno šele junija. Pred vami je mirno in dokaj sproščeno obdobje. Čenč ne poslušajte. V tem obdobju bodite v prometu posebej pazljivi.

STRELEC
(22. XI. – 21. XII.)

Dobro bi bilo, če bi pri ljubezni včasih poslušali tudi pamet in ne samo srca, poleg tega pa se zavedajte, da partner ni okras za vaše telo. Če se le da, se čim več gibajte med ljudmi. Čimbolj boste odkritosrčni in navdušeni, toliko bolj boste privabili pozornost tam, kjer to želite. Bliža se obdobje, ki bo ugodno za izpolnitev pomembnih poslovnih zadev, polaganje izpitov ali življenjsko odločitev.

KOZOROG
(22. XII. – 20. I.)

Vaš element zemlja bo poskrbel, da boste v tem obdobju uravnovešeni in preudarni, zato zdaj poskrbite, da izpeljete zahtevne načrte, ki ste si jih zamislili v preteklosti. V tem obdobju pazite na osebo ali skupino ljudi, ki vas bo poskušala pripraviti na prepri ali izjavo, ki bi imela za vas hude posledice. Vsekakor ne izpustite nobene zabave, kajti srečali boste nekoga ...

VODNAR
(21. I. – 19. II.)

Prepuščeni ste sami sebi, zato morate zadeve tudi sami razrešiti. Pred odločitvijo naredite kratko analizo. Osebo, ki se vpleta v vaše posle, boste lahko z dobršno mero diplomacije pridobili na svojo stran. Imeli boste prednost, če boste ukrepali takrat, ko bodo drugi šele razmišljali. V odnosih z bližnjimi upoštevajte, da imajo pravico, razmišljati drugače kot vi.

RIBI
(20. II. – 20. III.)

Imate dobro idejo, vendar prej, preden jo izpeljete, z njo seznajte partnerja. Vse skupaj opravite do 10. Po tem datumu bo šlo z energijo navzdol. Glede sreče je treba nekaj časa počakati. Tretji teden bo zanimiv za zadeve v zvezi s čustvi, zato bo dobro, če se boste v tem času malo več ukvarjali s sabo. Čas po tem obdobju izkoristite za službene ambicije. Kaže dobro.

Pen

Pen je, kratko rečeno, Vestnikova mesečna priloga in ima tudi sicer zvezo z naravnimi mesečnimi ciklusi. Ustanovljen je bil, da bi, v skladu z imenom in asociacijami, učinkoval kot časopisni pen (tla) in penetrantnež (prodralac) ter bil poln fotografij, kakor se na tabloidi spodobijo.

Izdaja ga Podjetje za informiranje. Odgovorni urednik matičnega časopisa je Janko Votek, uredniki Pena so Bojan Peček, Jože Rituper in Irma Benko. Oblikuje ga Andrej Götter, za fotografije skrbita Nataša Juhnov in Jure Zauneker, lektorica Nevenka Emri. Računalniško ga oblikuje Robert J. Kovač. Za Pen ni posebne naročnine!

Pen

Hoffman toži in »kasira«

Dustin Hoffman je predal sodišču L. A. Magazine in modnega mogotca Ralpha Laurena. Revija L. A. Magazine je namreč lansko leto objavila reklamo za Laurenovo obleko in čevlje in si pri tem sposodila Hoffmanovo fotografijo iz filma Tootsie. »Če bi mi ponudili, naj reklamiram njegove proizvode, bi za to prejel milijone, pa še premislil bi si prej, ali naj reklamiram moško ali žensko modo,« je Dustin komentiral svoje dejanje. Tamkajšnji strokovnjaki pravijo, da mu bo s to tožbo »padlo« najmanj tri milijone dolarjev.

USODNA ŽENSKA

Za to visoko lepoticco Umo Thurman pravijo, da ima šarm in bleščavo Laurene Bacall in misterioznost Grete Garbo. Ime so ji dali po hindujski boginji, začela pa je kar zgodaj: Z dvajsetimi leti se je poročila z 12 let starejšim milijonarjem Garyjem Oldmanom. Ker je veliko pil, se ga je hitro znebila in skočila v zakon z Johnom Malkovichem, s katerim je takrat snemala film Nevarne zveze, vendar z njim ni bila dolgo srečna. Srečo je potem poiskala pri Richardu Gereu, s katerim se je spoznala pri snemanju filma V zadnji fazi. Zaradi nje se je Richard ločil od Cindy Creawford. Johnny Depp se je od nje ločil, ker se je v nekem nočnem lokalu poljubljala z Mickom Jaggerjem, ki je med poljubom držal roko na njenem zelo intimnem delu

telesa. Oktobra je rodila hčerko, katere oče je May Ray. Trenutno se je Uma umaknila, kaj bo čez čas, pa ve sam bog. Znani hollywoodski režiser, ki je sicer preveč ne mara, je izjavil: »Tako je lepa, kot da se je pravkar spustila z oblakov.«

Princi na počitnicah

Princ Charles je v teh dneh v Švici na zimskih počitnicah. Pravijo, da je dober smučar in da se v glavnem ukvarja svojima sinovoma Harryjem in Williamom. Dneve preživljajo skupaj od jutra do večera. Sicer zgovoren princ se izogiba prijateljev in znancev in takoj po večerji odide s sinovoma v svoje prostore. Ali tam gledajo televizijo, se igrajo kakšne igrice ali se pogovarjajo, pa vedo le oni.

Najslabše oblečene

Na vrhu liste najslabše oblečenih, ki jo že 39 let sestavlja Mick Blackwell, nekdanji holivudski kreator, se je letos (velja za lansko leto, seveda) znašla Linda Tripp, ženska, kateri se je Monica Lewinsky najprej izpovedala. »Odlično drugo mesto si je prislužila Madonna, za katero pravi, da je bleščeč tvor v neogotskem stilu. Tretja na tej ne ravno častni lestvici je zvezda filma Titanic Kate Winslet.

Whoopy bo podeljevala oscarje

Slovesnosti ob podelitvi oscarjev, ki bo 21. marca, letos ne bo vodil Billy Crystal, kot že šest let nazaj, ampak Whoopy Goldberg, ki je sama dobila leta 1990 oscarja za stransko vlogo v filmu Duh. Imena nagrajencev so skrivnost do zadnje sekunde. Doslej se ve le, da ga bo dobil za življenjsko delo režiser Elia Kazan (Tramvaj po željenja, Vzhodno od raja).

Ponovno prvi?

Ameriške najstnice že nekaj mesecev potrpežljivo stojijo v vrstah pred blagajnami kinov, da bi dobile vstopnico za film Spoznajte Joea Blacka z Bradom Pittom v glavni vlogi. Triurna romantična zgodba, polna solz, poljubov in nežnosti, govori o ljubezni na prvi pogled, ki se konča na nepričakovan način.

Tako lep in tako seksi Brad Pitt na filmskem platnu še ni bil videti, pravijo njegove oboževalke. Celo tiste, ki so ga pred kratkim »zapustile« zaradi Leonarda di Capria, se zdaj spokorjene ponovno vračajo. Brad, ki pravi, da išče žensko, ki jo bo ljubil in z njo imel otroke, torej ponovno prihaja v modo ...

Je pametna!

Da, da: ni samo lepa, tudi pametna je! To je Kimberly Hefner. Po tem priimku se je verjetno nekomu že posvetilo: na fotografiji vidite soprogo Huga Hefnerja, lastnika Playboya. 34-letna dolgoletna in dolgotraja punca, oprostite gospe, ima dva otroke in, to je zelo pomembno, z možem tvorita družino, ki slovi po razumevanju in spoštovanju. »Večina žensk, ko dobijo otroke, enostavno pozabi na sebe. Skrajšajo si lase, se pretirano hranijo, okrasijo z nakitom in se živijo v vlogo matere. Seveda take niso več zanimive moškemu. Prava ženska mora biti dobra mati, ob tem pa skrbeti, da bo možu vsak dan privlačna!« Kimberly razkriva recept, kako se ohranja dober zakon.

Pevec in vodja skupine Napoleon, seveda že veste, da je govor o Mihi Merlaku, se je odločil za korak v svet gostinstva. Res da se je zgolj z glasbo težko preživljati, a Miha pravi, da se za odprtje lokala ni odločil le zaradi financ, pač pa tudi zato, ker ga to nekako veseli in konec koncev si je za zgled vzel tudi tuje estradne umetnike.

Ja, torej je Miha sedaj lastnik lokala z imenom Fashion cafe. Če se boste želeli v njem okrepčati in morda srečati Miho v živo, se boste morali podati v Ljubljano, in sicer v trgovski center Murgle. Fashion cafe je urejen v stilu hollywoodskih lokalčkov, za točilno mizo pa imajo televizijo, kjer vam ves dan prikazujejo različne modne revije ter novosti iz sveta mode. Predelave slovenskih skladb v disko ritme se kar vrstijo. Med predelanimi skladbami skupin Zmelkoov, Big Foot Mama pa solistov, kot so Anja Rupel, Deja Mušič, Miran Rudan, MZ Hektor ..., se je sedaj pojavila še skladba Znam živet (na tleh) primorske pevke Tinkare Kovač.

Na kavo k Napoleonu

Naj angeli

Tako prepeva Natalija Verboten in se predstavlja že z drugim samostojnim projektom. Prvo kaseto je Natalija izdala že pred štirimi leti, a se je šele na nastopu za evrovizijsko popevko leta 1997 predstavila širšemu občinstvu. Takrat je vzbudila pozornost tudi zaradi svoje smole, ki jo je doletela na generalki Eme, saj si je zlomila gleženj, a je kljub temu vztrajala in lepo izvedla skladbo, ki jo je zanjo napisal Matjaž Vlašič. Matjaž je tudi sicer prispeval večino glasbe za Natalijino novo ploščo. Naj angeli te čuvajo je naslovna skladba njenega projekta in nastala je seveda pod peresom Matjaža Vlašiča, ki je očitno zelo veren možak, saj če se spomnimo, je že za Vilija Resnika napisal skladbo Naj bogovi slišijo. Vilija so bogovi uslišali, Natalijo pa angeli nekoliko manj, letos ji namreč ni uspelo priti v finale Eme '99.

Natalija namerava vsekakor nastopiti na Orionu ter na Festivalu melodij morja in sonca. Naj še omenimo njen uspešen nastop na Veseli jeseni '98, ko je prejela za skladbo Ne budi me nagrado za najbolj prisrčnega izvajalca. No, seveda pa ne smemo pozabiti, da se je uveljavila tudi kot voditeljica oddaj v razvedrilnem programu TV Slovenija. Že dobro leto je ena od voditeljev oddaje Po domače, predstavila pa se je tudi kot pojoča voditeljica ene od oddaj Poletni most.

te čuvajo

Enajst članov šteje skupina PLANET GROOV. Sedaj se lahko pohvalijo s svojim prvcem Livin' On Planet Earth, kjer boste našli vse, kar potrebujete za dobro acid jazz funk glasbo. Če skupine ne boste srečali na kakšnem nastopu njihove slovensko-hrvaške turnee, si boste lahko ogledali vsaj njihov najnovejši videospot.

Koliko pomladi štejeta Matjaž Jeršič in Bojan Pustinek, ne vemo. Vemo pa, da delujeta kot Duo Primavera že šest let. Prez njunega sodelovanja sta spravila na nosilec zvoka in ga poimenovala Koliko pomladi. Zvone Hranjec, Marino Marčela, Dušan Zore, Natalija Verboten je le nekaj imen tistih, ki so jima pri projektu pomagali.

Buh pomagej ... buh pomagej ... so prosili primorski fantje in »buh« jim je pomagal, da so na kaseti in plošči izdali svoj prvi izdelek. Čeprav se poslužujejo v svojih skladbah tudi harmonike in baritona, vam moramo povedati, da je skupina petih fantov z imenom Buh pomagej usmerjena v rock'n'roll. Kot zanimivost naj povemo še to, da boste na njihovem prvcu našli odo priljubljenemu prevoznemu sredstvu z imenom yugo.

Naši najbolj dejavni rapperji so vsekakor Pasji kartel, ki se te dni lahko pohvalijo tudi z izidom plošče Kartelova teorija. Gonilni sili sta Matej in Janez Novan, najbolj znan med njimi pa je seveda smučar Jure Košir. Njihova največja uspešnica s plošče je skladba Ker sovražnik ne spi.

Županja občine Piran ter Agencija Plahutnik sta razpisali natečaj za 22. festival melodij morja in sonca, ki bo med 15. in 17. julijem v Portorožu in Piranu.

Melodije, ki so za vselej

... vam predstavlja nihčedrug kot Mojmir Sepe ali Mojzes, kot ga kličejo v glasbenih krogih. Mojmir Sepe je skladatelj stare garde, ki pa je še vedno na glasbenem prizorišču. To potrjuje njegovo vsakoletno sodelovanje pri izboru popevke za Evrovizijo, ki se ga udeležuje kot član strokovne komisije, prav tako kot pri festivalu melodij morja in sonca. Lani se je še bolj intenzivno posvetil popevki leta, letos se je festival preimenoval v Orion in

tudi letos ne bo manjkal na sklepni prireditvi, ki bo v začetku junija.

Na plošči in kaseti Melodije za vselej boste lahko uživali kar ob 21 skladbah, ki so kar precej zanimovale našo glasbeno zgodovino. Tako boste lahko poslušali skladbe: Ribič, ribič me je ujel, Poletna noč, Med iskrenimi ljudmi, Zemlja pleše, Glažek vinčka ... Tistim, ki pa se še kako drugače prepuščate glasbi in ne le s poslušanjem, pa bodo prav gotovo prišli prav še notni zapisi.

Letos je bilo na izboru za finale slovenske evrovizijske popevke še posebno razburljivo. Organizacijski odbor, v katerem sta tudi Miša Molk in Nataša Asejev, si je zadal nalogo, da mora biti letošnja zmagovalna skladba zelo dobro uvrščena, saj se sicer lahko zgodi, da bo Slovenija morala eno leto pavzirati in je na naslednjem izboru za Eurosong sploh ne bo zraven.

V zakulisju se šušlja, da so našli ključ do uspeha, ta pa naj bi bil takle: pomembno je, da je pevka lepa. Vse drugo je nekako stranskega pomena.

Sporen oziroma neprimeren trio Damjana, Irena, Sanja
Ogledalce, ogledalce, na Emi povej, katera najlepša je v deželi tej?

Ema '99

Slovenci bomo finalista lahko izbirali med naslednjimi izvajalci: Mitja Šedelbauer, Tatjana Miheli, Tinkara Kovač, Jan Plestenjak, Nuša Derenda, Lara Baruca, Monika Tratnik, Gianni & Čadež, skupine Kantor, Nude, Sound Attack, Babilon, Victory, Avia Band, California, trio Sanja Mlinar, Damjana Golavšek in Irena Vrčkovnik ter seveda Darja Švajger, brez katere tudi letos ne gre. Darja se je slovenskega

izbora za pesem Evrovizije udeležila prav vsako leto, vodje projekta pa ne morejo pozabiti njene visoke uvrstitve in zato se širijo govorice, da je Darja pravo ime za letošnjega zmagovalca. Čeprav nismo slišali še nobene skladbe, je v obtoku še ena govorica, ki za zmagovalko napoveduje Tinkaro Kovač. Kako se bo kolo sreče zavrtelo in kdo ga bo vrteč, bomo videli na prireditvi Ema '99. Do takrat pa vam lahko po-

strežemo s še enim tračem. Damjanin mož Čarli Novak je za natečaj napisal skladbo, ki ga izvajajo v triu Damjana, Irena in Sanja. Skladba je bila sicer sprejeta pod pogojem, da jo zapojeta le Irena in Damjana, ker Sanja Mlinar po organizatorjevem mnenju ni primerna. Čarli se je temu uprl in rezultat je, kot vidite, pozitiven, sedaj so sprejeli trio, kakršen je bil zasnovan. O primernosti Sanje pa boste presodili kar sami.

Človeku se zastavi vprašanje, ali je Ema '99 postala lepotno tekmovanje in ne izbor za evrovizijsko melodijo.

Bilo mi je okrog 5 let, ko sem z bratom Ivanom (jaz sem skrajno desni, on pa je tik ob meni) obiskal tudi strica Tineka na Hotizi. Ne vem, če je še kje kakšna fotografija, na kateri bi bil mlajši.

pen

Bralci Péna se predstavljajo

JOSIP (JOŽA) ŠARDI iz Lendave

Pred tremi leti sem se včlanil v kolesarski klub, ki se imenuje Kolesarska zadržba Srčni kozli.

Govoriti o sebi oziroma se javno predstavljati v časopisu je zame težka naloga, saj tega nisem vajen. Nekoliko se tudi bojim, kaj neki bodo rekli tisti, ki me poznajo. Ali se morda komu ne bo zdelo, da se preveč hvalim? Ali ne bo kdo celo užaljen? Ker vem, da je Vestnikova priloga Pen, prebiram jo največkrat v službi, naravnana predvsem hudomušno, bom skušal omeniti predvsem tiste stvari iz mojega življenja in dela, ki bi jim lahko rekli posebnosti. Ampak, če bo kaj narobe, bo za vse kriv novinar JOŽE GRAJ, ki me je nagovoril za sodelovanje v tej rubriki.

Če morda dvomite o mojih planinskih podvigih, pogledjte, kako ponosno stojim skoraj na vrhu Triglava. Tudi naprej sem šel seveda.

- Otroštvo sem preživel v rodnem kraju Žabjak, kamor se je poročila moja mama s Hotize
- V Ljubljani sem se izučil za vodovodarja, delam pa 22. leto pri Komunali Lendava
- Sem velik ljubitelj narave in tudi član Kolesarske združbe Srčni kozli Ljubljana

Peš k dedku na Hotizo

Moja rojstna vas je Žabnik nedaleč od Martina na Muri, kjer sem tudi obiskoval osnovno šolo. V času mojega otroštva je bilo tam na reki Muri več mlinov. Enega je imela v lasti tudi moja mama, ki je bila prej doma na Hotizi. To pa omenjam zato, ker nikoli ne bom pozabil nekega dne, ko je imel njen oče Matija Horvat god. Mama in oče sta mu odšla čestitat, midva z mlajšim bratom pa sva morala ostati doma. Toda čez čas sva se odpravila na pot tudi midva, in to peš, pa še bosa. Čez Muro sva se pripeljala z brodom. Spotoma sem nabral šopek zvončkov in jih ob prihodu na mamino domačijo izročil dedku ter mu čestital za god. Do tu je bilo vse lepo in prav, nato pa sem jih dobil po riti.

Služba, delo

Končal sem poklicno šolo za vodovodarja v Ljubljani, kjer sem bil tudi nekaj časa v službi. Ob prvi priložnosti pa sem se zaposlil pri komunalnem podjetju v Lendavi. Tu sem si ustvaril tudi družino. Delo vodovodarja me veseli, čeprav sem včasih ves moker. Zgodilo pa se mi je že tudi, da je sneg zametel avto, medtem ko sem moral nekaj popravljati pri rezervoarju vode v Lendavskih Goricah. Komaj sem ga našel.

Rad delam tudi v goricah prijatelja Milana, ki živi v Ljubljani. Najlepše opravilo je seveda vinska trgatav. No, tudi košnje trave, napenjanja žic, postavljanja in napenjanja soh ter še zlasti pretakanja sodov se ne branim.

Doma pa včasih vzamem v roke sesalec in postorim moška opravila v stanovanju. Za kuhanje torej nisem primeren. Za pranje posode pa sem kupil pomivalni stroj. Sicer pa me doma žena prekaša skoraj pri vsem, in tega me ni sram priznati.

Sem tudi član Srčnih kozlov

Kot večina fantov me je najprej zamikal nogomet. Brcal sem pri domačem klubu in tudi danes se podim za žogo pri veteranskem klubu Polet v Martinu na Muri.

Ko sem se šolal in živel v Ljubljani, sem se zagledal v hribe. No, visoko v gore ravno nisem plazil, zdaj pa grem skoraj vsako leto na Triglav. Udeležujem se tudi raznih pohodov skupaj s člani Planinskega društva Lendava. Lani sem nagovoril tudi moje sodelavce, da smo šli skupaj na najvišji slovenski vrh. Bilo nas je 23. Na Kredarici sem jim dejal, da ne smejo imeti s sabo nahrbtnikov za vzpon do vrha Triglava. Jaz pa sem ga vzel in v njem sem prinesel vrh, s katero sem krstil tiste, ki so prišli prvič do Aljaževega stolpa. Škoda, da nisem mogel krstiti tudi direktorja. V nahrbtniku sem imel tudi črke, s katerimi smo sestavili napis »50 let Komunale«.

Zelo rad tudi kolesarim. Prijatelj Milan me je nagovoril, da sem se včlanil v Kolesarsko združbo Srčni kozli, ki šteje 15 članov. Vsako leto se podamo na nekaj daljših izletov po Sloveniji, Hrvaški ali Avstriji. Prav zdaj, 26. februarja, nas čaka izlet s kolesi od krškega mosta do Splita. V počastitev dneva državnosti pa načrtujemo izlet od Ljubljane do Lendave. Ime Srčni kozli pa smo si nadeli lani, ko smo se podali iz Ljubljane proti Puli. Na poti nekje pri Reki, ko smo imeli krajši postanek, so k nam pristopili novinarji in nas intervjuvali. Spraševali so nas tudi, kako se imenuje naš klub. Nekdo je v šali dejal Srčni kozli. V časopisu je res tako pisalo, in sklenili smo, da naj tako tudi ostane. Mene že ne moti.

Tukaj pa sem v delovni obleki vodovodarja in s posebnim priznanjem v roki. Podelili so mi ga v podjetju lani, ko sem se vrnil s kolesarskega izleta do Splita, in to zato, ker jim nisem napisal nobene razglednice. Zapisali pa so takole: »Etapo je uspešno prevozil in se nam vrnil z žulji na ... Od popitih piv ga je tudi zelo močno bolela ... Zato mu sodelavci in sponzorji podeljujemo to priznanje, ker je mislil vedno na nas in se mu zahvaljujemo za poslano razglednico, ki

Kot dokaz na mojo uspešno nogometno kariero hranim tudi tale posnetek.

pen elopa

DANIELA ZELKO

je mlada, poslana frizerka iz MURSKÉ SOBOTE, stara 20 let. Kot se za ljudi njene starosti spodobi, je ambiciozna in to kaže v lastnem frizerskem salonu ORIANA na TIŠINI. Poklic ji žal, kot sama pravi, jemlje preveč prostega časa. Ko ga paverdarle ima, ga izkoristi za krajši izlet, rada pa tudi zapleše. Rojena je v znamenju raka, kar ustreza friziranju: njene škarje namreč ustvarijo kakšnokoli priresko in ostrizejo še tako trmasto glavo!

foto: SIPE